Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 97 (9843). ● 1990 йил 23 май ● чоршанба ● Баҳоси 3 тийин.

● Ўзбекистон Компартияси XXII съезди олдидан ●

НЕГА УНИ ТАНЛАШДИ?

БРИГАДАНИНГ икки ярим гектарлик «ойнаванд дала»сини айланиб, шиғил ҳосилга кирган помидор, бодрингни кўриб беихтиёр 1988 йилнинг декабрь ойларида бўлиб ўтган воқеани эсладим. Ўшанда ноҳия партия ва ижроия комитетлари ҳамда вилоят агросаноат уюшмаси 1-Тошкент теплица комбинатини иқтисодий ночор, ўзини-ўзи бошқара олмайди, деган баҳонада «Қорасув» совхози ихтиёрига ўтказиш тўғрисида буйруқ чиқарган эди. Бу катта мунозарага сабаб бўлди. Хуллас, масалага вилоят партия комитетининг аралашишига ҳам тўғри келди. Охири мутасаддилар теплица комбинати коллективи иштирокида буни узил-кесил ҳал қилишга қарор қилдилар. Ўша йиғилишда мен ҳам қатнашган эдим. Зал одамлар билан тўлган. Буйруққа имзо чеккан ўртоқлар бирин-кетин сўз олишиб, буиш тўғри қилинаётганлигини акс ҳолда комбинат инқирозга юз тутиши мумкинлигини исботлашга уринар эдилар. Ана шундай вазиятда залда ўтирган ўрта ёшар бир аёл сўз олди.

— Тўғри,— деди у,— ҳақиқатан ҳам илгари довруғи бутун жумҳуриятга ёйилган комбинатимиз бугунга келиб давлатдан салкам 2 миллион сўм қарздор бўлиб турибди. Лекин мени юқори ташкилотларнинг раҳбарларига бошқа саволим бор. Нега сизлар бунинг олдини олиш учун вақтлироқ ҳаракат қилмадинглар, бизга кўмак бермадинглар, қолаверса, бу буйруқни чиқаришдан олдин комбинат ишчилари билан бир оғиз маслаҳатлашиш, уларнинг фикрини билиш мумкин эди-ку! Наҳотки, бутун бошли мустақил хўжаликнинг тақдири тўрт кишининг имзоси билан ҳал бўлиб кетаверса. Ахир, бундан бир йил муқаддам ўзларингизнинг иштирокингизда янги раҳбар сайладик. Ҳозирги кунда меҳнатни ташкил этишнинг янги усулларини жорий этиш бўйича катта ҳаракат бошлаганмиз. Ҳисоб-китобларимиз яқин бир-икки йил ичида иқтисодимизни ўнглаб олишимиз мумкинлигини кўрсатди. Бунинг имконияти бор. Бугун мен комбинатимизнинг барча коллективи, 60 дан ортиқ коммунистлар номидан яна озгина муҳлат берилишини илтимос қиламан.

Бу сўзларни у ниҳоятда ҳаяжонланиб айтган эди, ўшанда. Унинг чиқиши мажлисда туб бурилиш ясади. Шу тариқа комбинатга муддат берилди. Буни қарангки, у янглишмаган экан. 1-Тошкент теплица комбинатида ишлар юришиб кетди.

Яқинда ана шу аёлни комбинат коммунистлари XXXIV Калинин ноҳия партия конференциясига делегат қилиб сайлашди. Конференцияда эса у бир овоздан вилоят XXIV партия конференциясига делегат ва Ўзбекистон Компартиясининг XXII съезди делегатлигига номзод қилиб кўрсатилди. У ким ўзи? Нега жамоа айнан уни танлади. У олий маълумотли мутахассис, Вилоят партия комитетининг аъзоси, ноҳия партия комитети бюро аъзоси Мўътабар Қўзибоевадир. М. Қўзибоева 1971 йилдан буён шу ерда ишлайди. Дастлаб тупроқда, сўнгра тош устида (гидропон усулда) сабзавот етиштирди. Звенога бошчилик қилди. Бир неча йилдирки, бригада бошлиғи, икки ярим гектардан ортиқ «ойнаванд дала»да маҳсулот олиш учун масъул шахс.

— Мўътабарнинг яхши фазилатлари ҳақида кўп гапириш мумкин,— дейди комбинат директори Пўлат Расулзода.— Лекин назаримда энг муҳими унинг ташаббускорлиги, ташкилотчилигидир. Хўжалигимизда ижара пудрати усулининг ривож топишида унинг ҳиссаси катта. Мўътабар бошлиқ жамоа ҳозирнинг ўзидаёқ ижара усулининг барча имкониятларини амалда кўрсатди.

Дарҳақиқат у бошлиқ бригадада ижара усулига ўтилгач, ҳосилдорлик кескин ошиб кетди. Маҳсулот сифати яхшиланди, таннарх арзонлашди. Ҳозир бригада ҳар бир ишчисининг ойлик даромади 320—350 сўмни ташкил этмоқда. Умуман 4-участка меҳнаткашлари 1989 йилда 157 минг сўм соф фойда олишди. Бунинг 80 минг сўми одамларга тарқатилди. Ҳозир ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун 30 минг сўм, илғорларни рағбатлантириш учун эса 18 минг сўм нақд пули бор.

— Ижаранинг бизга берган энг катта ютуғи мустақиллик бўлди,— дейди Мўътабар Қўзибоева.— Энди ишчиларимиз яхши ишласалар шунга яраша яхши ҳақ олишларига ишонишди. Ижаранинг иккинчи ютуғи кишиларимизнинг ташаббускорлигини, тадбиркорлигини намоён қилишга имконият берганлиги бўлди. Ҳар квадрат метр майдонда бир-икки йил муқаддам аранг 4—5 килограмм маҳсулот олинарди. Бугун Мақсуда Алимова, Санобар Ўринбоева, Турсуной Аҳмаджонова, Шаҳноза Усмонова, Жонон Юнусова, Дилором Магдалиева сингари сабзавоткорлигимиз силкам 20 килограммдан ҳосил кўтаришмоқда.

Бригада аъзолари ҳозир ўзлари етиштираётган маҳсулотнинг 30 фоизини мустақил сотмоқдалар. Умуман шартномадан ортиқча етиштирилган маҳсулот тўлиқ бригада ихтиёрида қолдирилмоқда. Ўтган тўрт ярим ой давомидаёқ сабзавоткорлар 10 тоннадан ортиқ помидор, бодринг, резаворлар сотишди. Яна бир қизиқ факт. Илгарилари сабзавоткорлар ҳар хил касаллик ва зараркунандаларга қарши фақат кимёвий дорилар ишлатишарди. Мана шунинг ўзига йил давомида яқин 10 минг сўм маблағ кетарди. Ахир, бу аҳволда ерни ишдан чиқарамиз, маҳсулотнинг софлиги тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади, энг хавфлиси теплицада ишлаётганларнинг саломатлиги нима бўлади, ана шуларни ўйлар экан Мўътабар опа ўз мулоҳазаларини участка бошлиғи Мирзамурод Салимовга айтди. Бу таклифни ишчилар ҳам қўллаб-қувватлашди. Шу тариқа сабзавот экинларига тушадиган касалликларга қарши олдиндан курашдилар, биологик усулни ривожлантирдилар. 1989 йилда ҳашаротларга қарши ишлатиш учун бор-йўғи 220 сўмлик дори олинди. 1991 йилдан бошлаб «ойнаванд дала»ларда заҳарли дори ишлатишдан умуман воз кечишмоқчи.

— Мени шу кунларда бошқа нарса ўйлантираяпти, — дейди Мўътабар Қўзибоева.— Юқори ташкилотлар биздан қиш давомида ҳам аҳолини сархил сабзавот билан таъминлашни талаб қилишмоқда. Аммо теплица майдонларидан тўлиқ фойдаланишимизни таъминлаш учун ёрдам беришмаяпти. Масалан, ҳозир бизнинг бригадамиздаги 50 фоиз иситиш трубаларини алмаштириш керак. Буни қаердан оламиз? Узоқ бўлса ҳам ойнани Фарғонадан олиб келаётган эдик. Энди у ҳам чиқарилмаяпти. Буёғи нима бўлади? Бир неча марта нуфузли йиғилишларда ёпиқ майдонларда етиштириш учун сифатли уруғликлар кераклигини, афсуски, олимларимиз бу ҳақда иш олиб бормаётганликларини айтдик. Ҳамон натижа йўқ. Қачонгача, хорижий мамлакатлардан қимматли валютага уруғ оламиз. Яна бир муаммо — кўчат масаласи. Аллақачон вилоятимизда теплицаларга кўчат етиштириб берувчи ноҳиялараро махсус хўжалик ташкил этишимиз керак эди. Ана шунда йил давомида маҳсулот етиштириш муддати узайтирилади.

Мўътабар опа суҳбат давомида яна бир масала ҳақида тўхталди. Биз ҳозир теплицалар учун торфни марказий Россия вилоятлари, Украинадан олиб келар эканмиз. Ваҳоланки, ана шу торфнинг ўрнига ғўзапўчоқ, каноп чиқиндиси, шоли қипиғидан фойдаланиш мумкин экан. Бу таклифни ҳам мутахассислар кўриб чиқишса ёмон бўлмасди.

— Партиянинг обрўсини кўтариш, унинг сафини мустаҳкамлаш бўйича комбинатимиз коммунистларининг йиғилишларда айтган таклиф, мулоҳазалари, КПСС Уставига киритилиши лозим бўлган айрим тузатишларни ҳам юқори партия анжуманларида баён қилмоқчиман, — дейди М. Қўзибоева.— Энг муҳими бугун биз одамлар тўғрисида кўпроқ қайғуришимиз керак. Қайси партия ташкилоти инсон омилини ҳамма нарсадан юқори қўяр экан, ана шу жойда ҳеч қачон партиянинг обрў-эътибори пасаймайди, деб ўйлайман.

Мўътабар Қўзибоева билан суҳбат давомида саволимга жавоб топдим. Коммунистлар уни танлаб ҳақиқатан ҳам янглишмаганлар.

Ф. МУҲИДДИНОВ.

КЎП УКЛАДЛИ ИҚТИСОДИЁТ САРИ

СССР Президенти, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев 21 май куни Кремлда ижара ва кооператив коллективларининг аъзолари, оилавий ва деҳқон хўжаликларининг ходимлари, колхозлар, совхозлар, агросаноат комбинатлари, бирлашмалар ва бошқа тузилмаларнинг мутахассислари ва раҳбарлари, бир қанча саноат корхоналарининг вакиллари билан учрашди.

Кооперация ва ижара соҳасида тўпланган тажриба, олинган сабоқлар ва истиқболлар тўғрисида, иқтисодий ислоҳотни кучайтириш ва ижтимоий сиёсатни такомиллаштириш шароитида хўжалик юритишнинг янгича шаклларини янада ривожлантириш ҳақида батафсил, рўй-рост ва атрофлича фикрлашув бўлди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари, Марказий Комитет секретарлари Е. К. Лигачев, А. Н. Яковлев, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. С. Строев, СССР Министрлар Советининг Раисининг биринчи ўринбосари В. В. Никитин, СССР Министрлар Советини Раисининг ўринбосарлари И. С. Белоусов, П. И. Мостовой, СССР Олий Совети Комитетининг раиси А. Ф. Вепрев, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари иштирок этдилар.

Йиғилиш аҳли ҳузурида М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

Учрашув тўғрисидаги батафсил ҳисобот матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

АДОЛАТНИ ТИКЛАШ ЙЎЛИДА

21 май куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида Ўзбекистон КП(б) Марказий Комитети 40-йилларнинг охири — 50-йилларнинг бошларида ВКП(б) Марказий Комитетининг «Звезда» ва «Ленинград» журналлари тўғрисида»ги қарори асосида қабул қилган баъзи қарорлари билан боғлиқ материалларни ўрганиш комиссиясининг мажлиси бўлди. Бу қарорни КПСС Марказий Комитети 1988 йилда хато қарор сифатида бекор қилган эди. Мажлисни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов олиб борди.

Мажлисда қилинган ишларнинг баъзи якунлари кўриб чиқилди, комиссиянинг бундан кейинги фаолиятини ташкил этиш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Комиссия ўз хулосаларининг бир қисмини Ўзбекистон Компартиясининг XXII съезди арафасида эълон қилиши мумкин, деган қарорга келинди.

(ЎзТАГ).

ДЕЛЕГАТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

XXIV вилоят партия конференциясига тайёргарлик кўриш доирасида вилоят партия комитетида меҳнаткашлар, зиёлиларнинг турли тоифаларига мансуб вакиллари — конференция делегатлари билан учрашувлар ўтказилмоқда. Уларда делегатлар конференцияга тараддуднинг бориши ҳақида хабардор этилаяпти, унинг материаллари билан танишмоқдалар, кун тартибига қўйилган муҳим масалалар юзасидан ўз таклиф ва мулоҳазаларини билдирмоқдалар. Ана шундай учрашувлардан бири 21 май куни жумҳурият пойтахтининг саноат тармоқларида меҳнат қилаётган делегатлар билан ўтказилди. Тадбирни Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитети биринчи котиби С. М. Мамарасулов очди ва олиб борди.

Вилоят партия комитетининг котиби В. Г. Гордиенко конференцияга тайёргарликнинг бориши ҳақидаги ахборот билан чиқди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитетининг Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари сектори мудири ўринбосари Г. Т. Сташкевич нутқ сўзлади ва йиғилганларнинг кўплаб саволларига жавоблар берди.

Учрашувда вилоят партия комитетининг иккинчи котиби В. Г. Гришчук, вилоят партия комитети котибаси Ш. Н. Маҳмудова иштирок этдилар.

РЕДАКЦИЯГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН

КОММУНИСТ МИНБАРИ

ЭЪТИҚОДИМИЗДАН ҚАЙТМАЙЛИК

Биз кейинги пайтларда марказий матбуотда партиямизга қарши қилинаётган хуружлар ҳақида тез-тез ўқиб турибмиз. Лекин бундай хабарларни ўқиб фақатгина афсусланасан киши. Чунки шарқда шундай таомил бор: ҳеч бир ақли расо инсон узоқ йиллар ўзига раҳнамолик қилган кишига маломат тошини отмайди. У хато қилган бўлса, нафсониятига тегмайдиган даражада ҳурмат йўли билан қўлидан келганча маслаҳат бериб, унинг хатосини тузатиб олишига ёрдам беради. Ҳозирги партиядаги аҳвол ҳам менимча шундай. Ҳозир эҳтиросларга эрк бериш, бақириқ-чақириқ менимча ортиқча. Биз бу билан ҳеч қандай натижага эриша олмаймиз, Ақл-идрок, босиқлик кўп нарсани ҳал қилади.

Мана, 32 йилдирки, Тошкентдаги «Янги шаҳар» маҳалла комитетига раислик қилиб келаяпман. Маҳалламизда 1971 йили жамоатчилик асосида партия ташкилоти тузилган эди. Ўша пайтда бу ташаббусимиз қўллаб-қувватлангани ҳали-ҳали ёдимда. Айни пайтда партия ташкилотимизда 101 КПСС аъзоси рўйхатда туради. Унга пенсионер Асатулла Ғайбуллаев котиблик қилиб келмоқдалар. Жамоатчилик асосидаги партия ташкилоти кишилар ўртасида самарали иш олиб бораётир. Бунга яқинда Ғалабанинг 45 йиллигига атаб ўтказилган кечамиз мисол бўла олади. Ўша куни маҳалламизда истиқомат қилаётган Улуғ Ватан уруши ветеранларини кечага таклиф этдик. Ноҳия ҳарбий комиссариати вакиллари уларга турли хил фахрий ёрлиқлар ва совғалар топширишди. Тадбиримиздан бошлари осмонга етганлиги уларнинг кўз ёшларидан ҳам кўриниб турарди. Айтмоқчиманки, қаерда партия ташкилотининг иш фаолияти яхши бўлса, шу ерда партиянинг обрўси ҳеч қачон пасаймайди.

Хурсанд МЕЛИҚУЛОВ,
1960 йилдан КПСС аъзоси.

ГАЗЕТХОН ИСТАГИ

ҲАВАСИМИЗ КЕЛДИ

ЯҚИНДА биз бир гуруҳ ўқитувчилар Исфарага саёҳатга бордик. Йўлнинг четидаги оппоқ бўлиб гуллаган мевали дарахтларни кўриб ҳавасимиз келди. Буни қарангки, ҳатто, «Исфара» меҳмонхонасидан юз одимча нарида ажойиб ўрикзор бор экан. Шу ўрикзорнинг ичидаги анча ёшга борган катта-катта ўрикларга меҳр билан боқиб, қани энди бизнинг шаҳримиздаги меҳмонхоналар атрофида шундай манзарани кўрсак, деган фикр чулғаб олди.

Бўзчи беғбоғга ёлчимас, дейилганидек, ўзимизда мевали кўчатлар институти бўла туриб дўконларда бу йили мевали дарахт кўчати кам сотилди. Сотилганини ҳам чайқовчилар кўпроқ олиб 5—6 баробар қимматига бозорда сотдилар. Қани энди ёзувчи Дадахон Нурий айтганидек «Шаҳар ўртасидаги бир туп оқ ўрик», бир туп бўлмасдан минглаб бўлса, бизнинг шаҳримизга келган меҳмонларнинг ҳам ўрикларимизга ҳаваси келса...

Ў. КАРИМОВ,
Калинин ноҳиясидаги 10-мактаб ўқитувчиси.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ҚАҲРАМОН ОНА ВА... ҚОҒОЗЛАР»

ГАЗЕТАМИЗНИНГ 1989 йил 15 август сонида «Қаҳрамон она ва... қоғозлар» сарлавҳали мақола эълон қилинган эди. Мақолада тошкентлик Т. Алимованинг «ГАЗ-24 Волга» автомашина олиш учун навбатга туриш муаммоси, шаҳар ижроия қўмитасининг 1988 йил 4 ноябрдаги қарорига биноан «Волга» автомашинасини сотиб олиш учун рўйхатга туришга оила аъзолари ҳар бирининг маоши ойига 150 сўмданга тўғри келиши кераклиги ҳақида, бир сўз билан айтганда, қоғозбозлик ҳақида ёзилган эди. Шунингдек мақолада Турсуной Алимованинг 16 кишилик оиласи 49 квадрат метр саҳнли уйда яшаётгани хабар қилинган. Газетанинг ўтган йил 30 декабрь сонида эса шаҳар ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари, шаҳар план комиссиясининг раиси К. А. Солиҳовнинг мақола юзасидан редакцияга юборган жавоби босилди. Бу жавобда машина хусусида мақолада ёзилган гапларни такрорлашдан нарига ўтилмагани, мақолада кўтарилган иккинчи масала — Т. Алимованинг ниҳоятда оғир уй-жой шароити ҳақида лом-мим дейилмагани, бу ҳақда жавобнинг охирида «Редакциядан...» деб ёзилган иловада мақолани яна бир карра кўриб чиқиш, Қаҳрамон онанинг аҳвол-тирикчилигидан хабар олиш тавсия қилинган эди.

Мана, орадан салкам беш ой вақт ўтяпти: ҳамон шаҳар ижроия қўмитаси жим. Бу орада Турсуной Алимова билан боғланиб, унинг уйига ҳеч ким келмаганини, аҳволини ҳеч ким суриштирмаганини билдик. Майли, Қаҳрамон онанинг саккиз йил машина олиш учун сарсон бўлганини (тартиб-қоида бўйича имтиёзли кишилар ҳам навбат билан машина олишини эътиборга оладиган бўлсак) бир томонга суриб қўятурайлик. Ўн уч болани вояга етказган бу она уй-жойини яхшилаш бўйича имтиёзга эга эмасми? У мухбир билан учрашгунча уй-жой олишга имтиёзи борлигини ҳам билмаган. Бу ҳақда мақолада ёзилган. Бироқ...

Редакцияга жавобга имзо чеккан ўртоқ Солиҳовнинг Алимованинг уй-жой шароити ҳақида бир оғиз гап айтмагани ажабланарли. Ёки, Қаҳрамон оналарнинг кўп жонли оилаларнинг уй-жой шароитини яхшилаш имтиёзини чеклайдиган (ГАЗ-24 ажратишдаги каби) қарор ҳозирча йўқлиги учун нима важни рўкач қилишни билмасдан индамай қўяқолиш маъқулми?

СОЦИАЛ МАСАЛАЛАР БЎЛИМИ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

● СОВЕТ Иттифоқи телеграф агентлиги Вашингтондан хабар беради: АҚШ президенти Ж. Буш Москвада тугалланган Совет-Америка музокараларининг якунларидан мамнун эканлигини билдирди. Шунингдек, у Қўшма Штатлар пойтахтида ўтказиладиган бўлажак олий даражадаги учрашув ҳам самарали бўлади, деди. Ж. Буш Хьюстон шаҳридан Портленд (Орегон штати)га учиб кетаётган пайтида ўз самолётида журналистлар билан қилган суҳбатида юқоридаги гапларни айтди.

● АҚШ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ махсус вакили Р. Гейтс Исломободдан Деҳлига келди. У Ҳиндистон вакиллари билан Кашмир муаммоси хусусида музокаралар олиб боради. АҚШ Ҳиндистон ва Покистон ўртасида даллоллик вазифасини ўтамоқчи эмас, бироқ, у Покистоннинг, шунингдек, Ҳиндистоннинг дўсти сифатида улар ўртасида келиб чиққан тангликни юмшатишга ҳисса қўшмоқчи, холос, деди Р. Гейтс.

● АФҒОНИСТОН пойтахти ноҳияларидан бирининг ракетадан ўққа тутилиши оқибатида чет эл дипломатия ходимларидан икки киши жароҳатланди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти инсонпарварлик ва иқтисодий ёрдам бериш бўлимининг вакили М. Шуланберг ҳамда Югославиянинг Афғонистон жумҳуриятидаги муваққат вакили Велибор Дулович қаттиқ жароҳатландилар. Уларнинг ҳаёти хавф остида эмас.

● ЖАНУБИЙ Африка Республикаси президенти де Клерк Лондондан ГФРга келди. Унинг мақсади Ғарбий Европа мамлакатлари билан ЖАРда ўтказилаётган апартеидни ислоҳ қилиш сиёсатини муҳокама этишдир. ГФР канцлери Г. Коль билан музокаралар олиб боргач, де Клерк Испания, Италия ва Швейцарияга боради.

● РУМИНИЯДА эркин сайловларнинг дастлабки натижалари маълум бўла бошлади. Тахминий ҳисобларга қараганда миллий сақланиш фронти вакили Ион Илиеску олдинда бормоқда. Унинг учун 83 фоиз сайловчи овоз берган. Унга муқобил номзодлар — миллий-либерал партия вакили Раду Кимпяну учун 11 фоиз, миллий-цэрэнист партияси вакили Ион Рацу учун 6 фоиз овоз берилган. Тугал натижалар эрта-индин маълум қилинади.

● ЯМАН Халқ Демократик Жумҳурияти раҳбарияти мамлакатнинг ҳамма жойидан Маркс ҳамда Ленинга ўрнатилган ҳайкалларни олиб ташлаш тўғрисида қарор қабул қилди. Жанубий Яман маъмурлари бу ишни амалга оширишга киришдилар.

● БОЛГАРИЯ Халқ Жумҳурияти ташқи ишлар министри Бойко Димитровнинг Албания пойтахти — Тиранага ташрифи икки ўртада ҳамкорлик тўғрисидаги битимни имзолаш билан якунланди.

● ПАНАМА пойтахтининг кўпминг кишилик аҳолиси АҚШ элчихонаси олдида норозилик намойиши ўтказдилар. Улар ўтган йил декабрида Американинг Никарагуага бостириб кириши натижасида бошпанасиз қолган бўлиб, эндиликда улар ўз уйлари учун товон тўлашни талаб қилмоқдалар.

● НАМИБИЯДА дафъатан уч минг киши касалхонага ётқизилди. 30 нафар кишининг ўлганлиги хабар қилинди. Бунга сабаб Намибиянинг шимолий вилоятларида тарқалган қандайдир сирли касаллик бўлиши мумкин, деб тахмин қилмоқдалар. Мутахассисларнинг айтишича, бу касаллик ўлим ёҳуд вабонинг бирон-бир кўриниши эмас, балки, ҳозиргача ўрганилмаган безгакнинг янги шакли бўлиши мумкин.

«МЕН ХАЛҚИМНИНГ ЮРАГИДА ЯШАЙМАН...»

Ҳ. Олимжон — 80

Ҳамид Олимжоннинг ижоди уни тарбиялаб вояга етказган жонажон Ўзбекистон тўғрисидаги, одамларни янада қудратли қиладиган ва жипслаштирадиган дўстлик ҳақидаги асарлар билан йўғрилган. Шоир: «Мен халқимнинг юрагида яшайман...», деб ёзган эди. Моҳир сўз устаси таваллудининг 80 йиллигига бағишланган тантана кунларида бутун жумҳуриятимизда унинг асарлари янгради. Шу кунларда китобхонлар конференциялари, илмий анжуманлар, ижодий учрашувлар, адабий кечалар ўтказилмоқда. Уларда Ўзбекистон ёзувчилари билан бир қаторда қардош иттифоқдош жумҳуриятлардан келган маданият намояндалари ҳам қатнашдилар.

Ҳамид Олимжон дастлабки таълимни олган ва йигирма ёшида унинг «Баҳор» деб аталган илк шеърлар тўплами нашр этилган Самарқанд шаҳрида ўзбек совет адабиётининг атоқли арбобига бағишланган кўпгина тадбирлар бўлиб ўтди. Булунғур ноҳиясидаги Ҳамид Олимжон номли совхозда шоир бюстини очиш маросими бўлди. Самарқанд давлат дорилфунунида сўз санъаткори ижодини ўрганиш борасидаги янги тадқиқотлар тўғрисида ахборотлар берилди. Опера ва балет театрида ўтказилган йиғилишда адибнинг Самарқандда яшаб, ижод этган даври ҳақида ҳикоя қилинди. Бу ҳикоялар унинг дўстлари ва қаламкаш биродарлари хотиралари билан чамбарчас уйғунлашиб кетди.

«Шоирни тушуниш учун унинг ватанида бўлиш керак», деган эди Гёте. Шунинг учун ҳам тантаналарнинг қатнашчилари Жиззахга йўл олдилар Ҳамид Олимжон бу ерда, саксон йил илгари камбағал деҳқон оиласида дунёга келган эди. Энди эса Жиззах диёри ўзининг ажойиб фарзандига ҳурмат бажо келтирмоқда. Жиззах районидаги «Москва» колхозида, шоир яшаган маҳаллада унинг уй-музейи очилди, музей ҳовлисида Ҳамид Олимжоннинг бюсти ўрнатилган. Ўзбек адабиёти арбобининг номи билан аталувчи совхозда халқ сайиллари, мушоира ўтказилди. Бахмал, Зомин, Пахтакор, Ғаллаоролда ҳам «Зайнаб ва Омон», «Ойгул ва Бахтиёр» достонлари, «Муқанна» драмаси муаллифининг илҳомбахш сатрлари янгради.

Ўзбек диёри бўйлаб давом этган тантаналар Тошкентда, Навоий номли театрда ўтказилган кеча билан ниҳоясига етди. Бу кечага шоирнинг: «Водийларни яёв кезганда, бир ажиб ҳис бор эди менда, чаппар уриб гуллаган боғин, ўпар эдим Ватан тупроғин», деган сатрлари муқаддима бўлиб янгради.

Кечани Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов очди. Ойбек ва Шайхзода, Ғафур Ғулом ва Уйғун мансуб бўлган ўзбек ёзувчилар авлоди ўзбек адабиёти уфқида пайдо бўлганида Абдулла Қодирий, Сўфизода ва Чўлпон сингари адабиётимиз тўнғич вакилларининг ижоди барқ урган пайт эди, деб таъкидланди кечада. Аммо даврнинг Сталин шахсига сиғиниш билан боғлиқ даҳшатли бўрони бу азамат чинорларни илдизи билан қўпориб кетди ва тарих уларнинг изидан бораётган истеъдодли адиблар зиммасига ўзбек адабиётининг кейинги тараққиётини ҳар томонлама юксалтириш вазифасини юклади. Тарихнинг ана шу масъулиятли палласида бу адиблар маҳорат чўққилари сари шаҳдам одимлаб, халқ ва инқилоб идеалларига муносиб асарлар яратишга, устозлар ишини ва жаҳон адабиёти илғор анъаналарини давом эттиришга интилдилар. Худди ўша йилларда Ҳамид Олимжоннинг номи порлоқ юлдуз сингари нур сочди.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси С. Мамажонов Ҳамид Олимжон ижодини атрофлича таҳлил этди. Тожикистон халқ ёзувчиси Фотиҳ Ниёзий ўзининг илк мураббийси, ўзбек совет адабиётининг алломаси билан бўлган учрашувлари ҳақидаги хотираларини сўзлаб берди. У ўз устози ва дўстининг шеърлари Улуғ Ватан урушининг энг оғир даврида жангчиларни қандай илҳомлантирганлигини ҳикоя қилди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Комил Яшин ажойиб истеъдод ва юксак гражданлик жўшқинлиги соҳиби, ватанпарвар ва курашчи, ҳассос шоир ва оташин публицист тўғрисида ўз фикрларини ўртоқлашди. Қирғиз шоири ва таржимон Туманбой Бойзоқов Ҳамид Олимжондек ҳар қандай катта шоирнинг ижоди барча халқларнинг мулки эканлигини таъкидлаб, унинг шеърлари китобхонларнинг янги-янги авлодларини тарбиялаётганини айтди. Қозоқ шоири Бекдилда Алдамжаров Ҳамид Олимжонга бағишланган шеърини ўқиб, ўзбек шоирининг асарлари Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари адабиётининг бундан буёнги ривожига ҳам таъсир кўрсатаётганини қайд этди. Бошқирд шоираси Факия Туғизбоева ўз нутқини Ҳамид Олимжон билан Зулфиянинг кўпчилик учун садоқат ва вафо рамзига айланган ёрқин муҳаббатига бағишлади. Ҳамид Олимжоннинг рафиқаси ва дўстига қурай миллий мусиқа асбобини совға қилди.

Озарбайжон адабиётининг атоқли намояндаси Самад Вурғуннинг ўғли шоир Воқиф Самад ўғли ўз нутқини Ўзбекистон диёрида бўлган кунларида ўз она тилида ёзадиган ва сўзлашадиган барча кишиларни бирлаштириб турган рус тилини соғинганлиги тўғрисидаги сўзлар билан бошлади. У ўз халқи маънавий ҳазинасини бойитган Ҳамид Олимжоннинг истеъдоди ва маҳоратига ҳурмат бажо этар экан, ўзбек шоири халқлар дўстлигини бутун мамлакат фаровонлигининг гарови деб билганини таъкидлади. Ҳамид Олимжон яратган асарлар неча ўн йиллардан бери яшаб, ўқувчиларни мафтун этиб келмоқда. Москвалик ёзувчи Сергей Есин шу ҳақда гапирар экан, Ҳамид Олимжоннинг хотирасини қалбига жо қилган халқ ҳамон уни эъзозлаб келаётганини таъкидлади.

Шоирнинг дўсти ва сафдоши, Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия Ҳамид Олимжон хотирасини эслаб келган барча кишиларга чин дилдан миннатдорчилик изҳор қилиб, унинг «Ўрик гуллаганда» шеърини ёдга олди. Бу шеърда ёшлик, баҳор, бахт-саодат туйғуларини ҳис этасиз. Шоир уни билганлар хотирасида, уларнинг қалбида ҳамон шундай бўлиб қолади.

— «Яхшидан ном қолади» — деган нақл бор Шарқда. Ўзбек адабиётининг атоқли намояндаси ҳақида ҳам тўла асос билан шундай дейиш мумкин, — деб таъкидлади Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси бошқарувининг биринчи котиби Одил Ёқубов. Ўзбекистоннинг етакчи санъат усталари иштирокидаги катта байрам концерти билан ниҳоясига етган тантанали кечада сўзга чиққан барча кишиларнинг нутқларида ана шу фикр ўз ифодасини топди.

Кечада Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон касаба уюшмалари кенгашининг раиси Ҳ. Алимова, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ў. Р. Умарбеков иштирок этдилар.

* * *

Кузда Ватанимиз пойтахти Москвада, Союзлар уйининг колонналари залида Ҳамид Олимжон таваллудининг саксон йиллигига бағишланган тантанали кеча ўтказиш режалаштирилди.

(ЎзТАГ).

XXIV вилоят партия конференциясига Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитети ҳисобот докладининг

ТЕЗИСЛАРИ

1985 йил апрелида КПСС бошлаб берган қайта қуриш мамлакат ва жумҳуриятда туб ўзгаришлар қилиш ниҳоятда зарурлигини исбот қилди. Иқтисодий ва сиёсий ислоҳот, кўп миллатли совет жамиятини маънавий янгилаш ўзининг ҳал қилувчи босқичига кирди. Тарихий ривожланиш йўлини танлаш учун, чинакам демократия ва инсонпарварлик билан йўғрилган социализм учун кураш ҳаётнинг ҳамма соҳаларида давом этмоқда. «Бутун ҳокимият — Советларга!» деган ленинча шиор қайтадан тиклана бошланди ва аниқ мазмун касб этмоқда. Советлар ҳамма даражаларда давлат бошқаруви ва ижтимоий-иқтисодий тараққиёт учун масъулиятни тобора дадиллик билан ўз зиммаларига олмоқдалар. Партия органлари бевосита хўжалик ва фармойиш бериш вазифаларидан халос бўлиб, куч-ғайратларини ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг стратегик йўналишларини ишлаб чиқишга, ташкилотчилик ва мафкура ишига, ижтимоий адолат принципларининг қарор топишига жамладилар.

Шу билан бирга иқтисодиётдаги, ижтимоий ва миллий муносабатлардаги, маънавий ҳаётдаги қайта ўзгаришлар сустлик билан бормоқда ва зиддиятли бўлмоқда.

Пулнинг қадрсизланиши, бюджет тақчиллиги ва бозорнинг номутаносиблиги мамлакат, шу билан бир қаторда жумҳурият ва Тошкент вилояти иқтисодиётини янгилаш жараёнларига таъсир қилмоқда.

1989 йил, айниқса, 1990 йил пойтахт вилоятдаги аҳволнинг ижтимоий яхшилиги тўғрисидаги қувончли тасаввурлар, ўзига хос афсонани пучга чиқарди. Тошкент вилояти ўз тараққиёти суръатлари бўйича ва аҳолининг ижтимоий неъматлар билан таъминланганлиги борасидаги кўпгина кўрсаткичлар бўйича бошқа саноат-аграр музофотлар даражаси у ёқда турсин, мавжуд нормативлардан ҳам анча орқада қолаётганлиги яққол кўриниб турибди. Халқ хўжалиги комплексининг кўпгина тармоқларидаги оғир молиявий аҳвол, хўжасизликнинг кучайиб бораётганлиги, тақчилликлар ортаётганлиги, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг пасайиши, яширин иқтисодиётнинг авж олганлиги, нуфус муаммоларининг кучайганлиги ва аҳолининг иш билан таъминланганлиги масалалари вазиятни жиддий равишда мураккаблаштирмоқда.

Вилоят меҳнаткашлари ижтимоий муҳитни беқарорлаштиришга интилиш пайдо бўлаётганлиги, безориларнинг экстремизм кўринишлари, миллатлараро муносабатлар соҳасида кескинликнинг кучаётганлиги, қонунни менсимаслик, жиноятчиликнинг ўсишидан тобора ташвишга тушмоқдалар.

Ҳозирги пайтда масала шундай бўлиб турибди: ёки биз янгидан қўлга киритилган демократик тажриба асосида нормал, самарали ишлаётган сиёсий ва иқтисодий тузилмалар сари олға борамиз ёки эски ҳаётга, эски тартибларга қараб орқага улоқтириб ташланамиз.

Ана шундан келиб чиқиб биз конференциямизнинг ўзига хослиги ва принципиал жиҳатдан фарқини шунда кўрамизки, бугунги кунда вилоят партия комитети фаолиятини нафақат муҳокама қилиш ва унга баҳо бериш зарур, балки мамлакатда ҳамда КПССда юз берган ниҳоятда мураккаб ва танг вазият юзасидан вилоят партия ташкилотининг аниқ позицияларини белгилаб олиш ҳам зарур. Binобарин бизнингча, конференцияда икки асосий йўналиш бўйича гап бориши ва баҳс юритилиши керак:

биринчидан: — мамлакатдагч ва КПССдаги ҳозирги вазият тўғрисида вилоят коммунистлари ва меҳнаткашларининг фикри, қайта қуриш жараёнларининг бутун комплексини давом эттириш тўғрисида ва партияни ислоҳ қилиш тўғрисида гапирганда биз қўяётган мақсадларга тезроқ эришиш воситалари ҳамда йўлларини биргалашиб излаш;

иккинчидан: — қайта қуришнинг ҳозирги босқичи, унинг яқин ва олис истиқболини ҳисобга олган ҳолда вилоят ижтимоий-иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маънавий ҳаётида вилоят партия ташкилотининг, унинг сайлаб қўйиладиган органларининг роли ва ўрни.

Жамият ҳаётида юз бераётган жараёнларни, иқтисодиётда, ижтимоий ва маънавий соҳада қайта қуришнинг зиддиятли давом этаётганлигини таҳлил қилиб, вилоят партия комитети мамлакат ва партиядаги ҳозирги вазиятни фожиали деб ҳисобламайди.

Шу билан бирга вилоят партия комитети мамлакатнинг турли музофотларида, шунингдек жумҳуриятимиз ва вилоятимизда кўпгина салбий воқеаларнинг олдини олиш, иқтисодиёт ва ижтимоий соҳада қайта қуришни бирмунча муваффақиятли амалга ошириш мумкин эди деб ҳисоблайди. Бироқ партия раҳбарлиги давлатимизнинг ички ва ташқи сиёсатида чинакам инқилобий ўзгаришлар ташаббускори бўлиш билан бирга **партиянинг ўзини қайта қуриш, мамлакат ҳаётининг, бутун социалистик ҳамдўстликнинг бурилиш босқичида партиянинг изчил стратегияси ва тактикасини ишлаб чиқиш** кечирилмас даражада **кечикди.**

КПССнинг, унинг аппаратининг фаолияти зиддиятли ва беқарор бўлди. Тезда ҳал қилиниши керак бўлган кўпгина масалаларда сусткашлик қилинди. Бошқа масалалар бўйича эса ҳар томонлама чуқур ўйланмаган, шошилинч қарорлар қабул қилинди. Миллий сиёсат бўйича КПССнинг Ҳаракат дастури катта кечикиш билан қабул қилинганлиги бугун яққол билиниб турибди, сургун қилинган халқлар — қрим татарлари, месхети турклари, Волга бўйи немислари муаммолари юзасидан сиёсий қарорларнинг кечикиб кетганлиги тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. КПСС Марказий Комитетининг ташаббуси билан шошма-шошарликда қабул қилинган ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш тўғрисидаги Фармон катта иқтисодий зарар етказиш билан бирга, маънавий зиён ҳам келтирди. Агросаноат, давлат қабули бўйича ўтказилган тажрибалар, жадаллаштириш тўғрисидаги шиорлар туфайли бой берилган нарсаларни нима билан ўлчаш мумкин?

Ана шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олган ҳолда тайёрланаётган КПССнинг XXVIII съезди нафақат партия ва бутун мамлакатимиз учун, шу билан бирга жаҳон коммунистик ҳаракатининг бундан буёнги тақдири учун ниҳоятда муҳим аҳамият касб этади. Бу съездга биз иккита муҳим программавий ҳужжат — «Инсонпарвар, демократик социализм сари» КПСС Марказий Комитетининг Ҳаракат дастури ва янги КПСС Устави лойиҳаларига эга бўлган ҳолда бормоқдамиз. Бу ҳужжатларда КПССнинг принципиал сиёсий йўли, партиянинг, шунингдек, бутун совет жамиятининг ривожланиш истиқболини партия қандай кўраётганлиги баён қилиб берилган.

Шаҳар ва ноҳия партия конференциялари партиянинг бу ҳужжатларидаги бир қанча қоидаларни танқид қилганлигига қарамай, уларда бу лойиҳалар умуман партиянинг ва бутун кўп миллатли жамиятимизнинг манфаатларига жавоб бериши таъкидланди.

Ана шундан келиб чиқиб, биз Ҳаракат дастури ва Устав лойиҳаларини бир қатор принципиал тузатишлар ва қўшимчаларни ўзига олиши керак бўлган ҳужжатлар асоси сифатида баҳолаймиз. Бизнингча, бу ҳужжатларда партиянинг синфий характери унинг фаолиятининг пировард мақсадлари, КПСС ва иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг мамлакат ва жумҳуриятлар ҳаётида раҳнамолик позициялари учун курашиши ва уни сақлаб қолишга интилиши ўзининг бирмунча аниқ ифодасини топиши керак. Янги Устав партия фаолиятини, айниқса ташкилий-ғоявий бирлик, партия интизоми, партиядаги ва унинг бошланғич ташкилотларидаги ишнинг аҳволи учун ҳар бир коммунистнинг роли ва масъулиятини ошириш билан боғлиқ ҳолда ички партиявий демократияни ривожлантириш масалаларида ленинча принципларни сақлаб қолиши ва ҳозирги вазиятни ҳисобга олган ҳолда ижобий бойитиши керак. Биз демократик централизм принципи унинг икки таркибий қисми оқилона қўшиб олиб борилган ҳолда сақланиши тарафдоримиз. Унинг биринчи қисми — демократизмни кучайтириш партия Уставига партия аъзолари ўртасидаги муносабатларга бағишланган қўшимча бўлимни киритиш имконини беради. Бу бўлимни «Партиявий биродарлик тўғрисида» деб аташ мумкин бўлур эди.

Вилоят партия ташкилотининг принципиал позицияси, унинг партиядаги ҳозирги вазиятга берган баҳоси конференция делегатларига тақдим қилинган «КПСС Марказий Комитетининг Ҳаракат дастури лойиҳаси тўғрисида» ва «КПСС Уставининг янги лойиҳаси тўғрисида»ги иккита резолюцияда баён қилинган. Бизнингча, конференция делегатлари муҳокама қилиб, унга ўзгаришлар, қўшимчалар ва мулоҳазалар киритгандан сўнг уларни биз Ўзбекистон Компартиясининг XXII съезди ва КПССнинг XXVIII съездига топширишимиз мумкин, деб ўйлаймиз.

Иқтисодиёт қайта қуришнинг марказий масаласи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади, иқтисодиёт жамиятимиз ҳаётининг ҳамма томонларини тубдан янгилаш учун моддий асос яратади. Бу соҳада кўп нарсаларни ҳал қилишга муваффақ бўлинди, бироқ ундан ҳам кўп масалалар ҳал қилиниш босқичида турибди, уларни айтиш мумкинки, биз ҳозирча барбод қилаётирмиз.

Гарчи биз иш ташлашлар, стачкалар, ультиматумлар билан тўқнаш келмаган бўлсакда, Бўка ва Паркентда юз берган ижтимоий ларзалар кўп нарсадан огоҳ қилаётир. Ҳамма ерда бўлгани каби партиянинг ва партия комитетларининг, улар аппаратининг обрўси халқ кўзи олдида хиралашиб қолди. Партияга ва унинг сиёсатига ҳужум қилиш билан бирга сиёсий ҳокимиятни эгаллаб олишни истаётган муайян кучлар ана шундан фойдаланиб қолдилар.

Иқтисодий ислоҳотнинг мураккаб зиддиятли жараёнлари ўз тараққиётининг амалда қийин босқичига кирди. Бу вилоятимиз иқтисодиётида яққол намоён бўлмоқда, у мамлакатдаги умумий ҳолатнинг кучли таъсирини ҳис қилмоқда.

Вилоятдаги жиноятларнинг 70 фоизидан ортиғи хизматга сид-таъмагирлик, ғаразгўйлик хусусиятига эга. 1989 йилнинг ўзида камомадлар ва талон-торожлардан келган зарар 15 миллион сўмни ташкил этди. Вилоят халқ хўжалигида пахта етиштиришга зўр берилганлиги аҳолини озиқ-овқатлар, буюмлар, хизматлар билан таъминлашга ниҳоятда салбий таъсир кўрсатмоқда. Капитал сарфлардаги камчилик шунга олиб келдики, қишлоқда бизда 680 та мактаб, маданият муассасалари, кутубхоналар, кино ускуналари, тиббий муассасалар етишмаяпти. «2000-йил уй-жойи» программасини бажариш учун 16,5 миллион квадрат метр иморат қуриш керак. Шунга қарамай турар-жойларни, касалхоналар, поликлиникалар, ҳунар-техника билим юртлари, мактабгача болалар муассасалари, маданият ўчоқларини фойдаланишга топшириш режалари барбод қилинмоқда. Нормативлар бўйича вилоятни тўлиқ таъминлаш учун 11,5 минг ўринли шифохоналар, кунига 21 минг киши қатнайдиган амбулатория муассасалари қурилиши лозим.

Ўтган йили ноишлаб чиқариш вазифасини бажарувчи объектларда 96 миллион сўм маблағдан фойдаланмай қолинди. Капитал қурилиши — ижтимоий муаммоларни ҳал этишда асосий тўсиқлардан биридир.

Бир томондан одамларнинг маънавий ва ижтимоий эркинликка эришганлиги ва иккинчи томондан реал ижтимоий-иқтисодий вазиятнинг ёмонлашуви аҳолининг анчагина қисмида ишонч йўқолишига олиб келди. Одамлар эртанги кунга ишончсизлик ҳиссини туймоқдалар. Уларни кўчадаги, меҳнат жамоасидаги, жамиятдаги вазиятнинг беқарорлиги чўчитмоқда. Ижтимоий ҳимояланмаганлик, мишмишлар, ғийбатлар, шов-шувларни вужудга келтирмоқда. Бундай руҳий вазиятда халққа таклиф қилинаётган ижобий программалар ҳам яхши қабул қилинмаяпти. Бу ҳол ҳокимият органларига нисбатан ишончсизликни кучайтирмоқда, меҳнат ва ижтимоий интизомнинг пасайишига олиб келмоқда. Қайта қуриш жараёнларининг чўзилиб кетаётганлиги шароитида жазоланмай қолиш кайфияти кучаймоқда ва айни вақтда эндигина туғилаётган демократия ва ошкораликни сўндириб қўйишдек сохта қўрқув туфайли давлат ва партия органлари қатъий ҳаракат қилишдан чўчий бошладилар. Бу айрим норасмий ҳаракатлар ва уларнинг етакчиларига демократиянинг ўсиши касалликларидан фойдаланиб қолиш, қайта қуриш ташаббускорларига ҳужум қилиш имконини берди. Гарчи бизнинг вилоятда рўйхатдан ўтган партиялар ва ҳаракатлар йўқ бўлса-да, у ё бу даражада уюшган қайта қуриш мухолифлари бор.

Кейинги йилларда сиёсий ишдаги бизнинг хатоларимиз нимада?

Аввало шуни таъкидлаб ўтиш керакки, бизда, вилоят партия комитети котибларида, шаҳар ва ноҳия партия комитетлари котибларида топширилган иш учун масъулият ҳисси пасайди. Бошқалар ҳам биздан намуна олишмоқда. Вилоятда ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий аҳволни барқарорлаштириш юзасидан биз қанчадан-қанча яхши қарорлар қабул қилдик. Бу қарорлардан сўнг аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашда, уй-жой қурилишида, жиноятчиликка қарши курашда, алкоголизм ва чайқовчиликка қарши курашда аҳвол яхшиландими? Шаҳарларда ҳаво мусаффороқ бўлдими ва далалардан олинаётган ҳосил кўпайдими?

Биз уюша олмадик ва жойларда коммунистларни қабул қилинган ишга оид, яхши қарорларни бажаришга уюштира олмадик.

Улардан айримларини эслатиб ўтаман.

Аввало «Жадаллаштириш-90» программасини амалга ошириш тўғрисида. Маълумки, бизда ишлаб чиқариш ҳажмлари, айниқса, халқ истеъмоли буюмларининг ўсиши секинлашуви одат тусига кириб қолди. Маълум даражада биз уни барқарорлаштирдик. Бироқ бу соҳада жиддий сакрашни таъминлашнинг уддасидан чиқмадик. Иқтисодий ислоҳот, хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини бошқариш шароитида аҳолининг пул даромадлари доимий равишда илдам ўсиб бормоқда ва эҳтиёж қондирилмаётир. Вилоятда меҳнат унумдорлиги паст бўлган, ишчи вақти кўплаб йўқотилаётган, хом ашё ва материаллар иқтисод қилинмаётган, маҳсулотлар етказиб бериш барбод қилинаётган меҳнат жамоалари ҳали ҳам кўп.

Ускуналар иш билан қониқарли таъминланмаганлиги, хўжалик ҳисобига, айниқса, иккинчи моделга тезроқ ўтиш тўғрисида биз йилдан-йилга, конференциядан-конференциягача фақат гапирамиз холос.

Шуни айтиш кифояки, ҳатто Тошкентдек йирик саноат марказида хўжалик юритишнинг иккинчи моделида ҳозир 177 та саноат корхонасининг атиги 8 таси ишламоқда.

Тангликдан чиқишнинг бошқа йўли — хўжалик юритишнинг ижара шаклидир. Олмалиқдаги яхна ичимликлар заводининг иш тажрибаси изидан борувчилар бўлмади. «Средазэлектроаппарат» «Ангрен» кўмир разрези, «Электрохимпром», Олмалиқ уйсозлик комбинати ва бошқа бир қанча йирик саноат корхоналари ўтган вилоят ҳисобот-сайлов партия конференцияси қарорларини қачон тўлиқ бажарадилар? Вилоят халқ хўжалиги комплексининг ҳақиқий байроқдорларига қачон айланадилар?

Иқтисодий ислоҳот муваффақиятини белгиловчи қатор омиллар орасида илмий-техника тараққиётини жадаллаштириш, унинг ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш энг муҳим аҳамиятга эга. Вилоятда тармоқлараро илмий-ишлаб чиқариш комплекслари, хўжалик ҳисобидаги жамоалар ва ёшларнинг илмий-техника ижодиёти марказлари ишлаб турибди, улар куч-ғайрати фан ва техника тараққиётининг устун йўналишларига жамланган. Бироқ улардан ҳозирча жиддий фойда бўлмаяпти. Гап шундаки, илмий ташкилотлар хўжалик ҳисоби муносабатлари системасига журъатсизлик билан киришмоқдалар. Улар билан ишлаб чиқариш ўртасида эпчил иқтисодий алоқалар йўқ. Бу партия комитетлари ҳузуридаги фан-техника тараққиётига кўмаклашувчи кенгашларнинг фаолиятсизлиги оқибатидир. Музофот манфаатларини кўзлаб вилоят партия комитетининг қарори билан ташкил қилинган Тошкент илмий маркази ҳам олдида турган вазифаларни бажармаяпти. Фан-техника тараққиётини меҳнат коллективларининг нормал ҳаёт фаолиятининг ажралмас шарт-шароитига айлантириш — партия комитетларининг жиддий сиёсий вазифасидир.

Ҳозирги вақтда вилоятда 46 мингдан ортиқ киши ижтимоий ишлаб чиқаришда банд эмаслиги бизни ташвишлантирмоқда. Пахтакор ноҳияларда 4—5 ой қаттиқ ишлашни ҳисобга олмаганда аҳолининг тўлиқ меҳнат билан банд эмаслигини бунга қўшадиган бўлсак, аҳолининг катта қисми, айниқса, ёшлар ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб қилинмаганлиги ўз-ўзидан маълум бўлади.

Вилоятнинг партия, совет органларига келаётган хат ва шикоятлар ижаравий жамоалар тузишда кўпол маъмуриятчилик қилинаётганлиги, шартномалар тузиш пайтида қоғозбозлик, ўзаро ҳисоб-китоблар пайтида таъмагирлик ҳоллари борлигидан далолат бермоқда.

Партия комитетлари ана шу жойларда ўзларининг аниқ позициясини эгаллашлари керак!

Ҳисобот даврида вилоят агросаноат комплексини янада ривожлантиришнинг муайян чоралари кўрилди. Ҳозир унинг маҳсулоти таннархи миллиард сўмдан ошади. Гўшт, сут, тухум етиштириш, мева-сабзавот маҳсулотлари, картошка ва дон тайёрлаш аста-секин кўпайиб бормоқда. Пахта тайёрлаш режаси ишончли бажарилаётир. Бироқ аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжи ҳозирча тўлиқ қондирилмаяпти. Мева-сабзавот маҳсулотлари етиштиришнинг асосий кўрсаткичлари, картошка, гўшт, сут бўйича аҳоли жон бошига етиштирилаётган маҳсулотлар ўсмаётганлигидан хотиржам бўлишимиз мумкинми? Бу кўрсаткичлар шунда ҳам ўртача иттифоқ даражасидан анча паст-ку? Сизларда статистика маълумотлари бор, уларни таққослаб кўринг. Биз бу қолоқликдан қандай чиқиб олишимиз керак.

КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил март Пленуми қарорлари асосида вилоят партия комитети бу муаммоларни ҳал этиш тадбирларини белгилаган эди.

Бироқ вилоят партия комитети, унинг аграр комиссияси коммунистларни белгиланган программанинг асосий йўналишларини амалга оширишга сафарбар эта олмадилар. Бу йўналишларда техника экинлари майдонини қисқартириш ва бўшаган ерларни озиқ-овқат экинлари ва озуқа етиштиришга ажратиш назарда тутилган эди. Пахта экадиган хўжаликларнинг кўпгина раҳбарлари эса бу вазифанинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий аҳамиятига етарли баҳо бермадилар, пахтани планга қўшимча экилишига йўл қўйдилар. Бу билан сабзавот, картошка ва озуқа етиштириш ҳажмларини бажармадилар. Бу йил ҳам худди шунга ўхшаш аҳвол давом этмоқда.

Агросаноат комплексининг маҳаллий маҳсулотига, иқтисодий масъулият механизмига маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ва унинг истеъмолчиларининг ўзаро боғлиқ баҳолар системасини яратиш масаласини ҳал этиш асоссиз равишда чўзилиб кетди.

Агросаноат комплексини моддий-техникавий таъминлаш ҳамон қолдиқ принципи бўйича амалга оширилмоқда, агросаноат комплексининг эҳтиёжларини давлат 1990 йилда кўпгина муҳим соҳалар бўйича 50—70 фоиз қондирмоқда.

Хўжаликларнинг ҳозирги иқтисодий аҳволида катта бюджет сарфларисиз қишлоқдаги кўпгина ижтимоий муаммоларни ҳал этиб бўлмайди. Бироқ бу мақсадларга бюджетдан маблағ ажратиш кейинги йилларда ниҳоятда камайиб кетди. Биз КПСС Марказий Комитети, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, мамлакат ва жумҳурият ҳукумати КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларини амалга оширишни оғизда эмас, балки амалда агросаноат комплексига ҳақиқий устунлик бериш учун амалий қадамлар қўйишлари керак, деб ҳисоблаймиз.

Озиқ-овқат муаммосини ҳал этишда хўжалик юритишнинг янги шаклларини ривожлантиришга муҳим аҳамият берилмоқда. Вилоятда пудрат, ижара ва ижаравий муносабатларнинг турли шаклларини жорий этиш борасида муайян тажриба тўпланган. Бу тажриба ҳар бир меҳнат жамоаси хўжалик юритиш шаклини ўзи танлаб олиши кераклигидан далолат бермоқда.

Тошкент ноҳиясидаги Карл Маркс номли, Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжаликларида оилавий пудрат ва ижарачиларнинг кооперативлари яхши йўлга қўйилди. Ғалаба ноҳиясидаги Калинин номли совхоз, Оҳангарон ноҳиясидаги «Ғаллақудуқ» саноат комплекси, Калинин ноҳиясидаги «Қорасув» совхози партия ташкилотлари қишлоқда қайта қуриш жараёнига муваффақиятли бошчилик қилмоқдалар.

Шу билан бирга биз шундай фактларга ҳам эгамизки, меҳнат жамоаларида хўжалик юритишнинг у ё бу хил шаклларини ўйламай мажбуран жорий қилдириш салбий оқибатларга олиб келмоқда. Оҳангарон ноҳияси раҳбарлари ташаббуси билан ҳамма хўжаликларда меҳнатни ташкил қилиш ва унга ҳақ тўлашнинг пудрат, ижара шакллари шошма-шошарлик билан жорий қилинди. Бироқ мўлжалланган натижага эришиб бўлмади. Аксинча деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш пасайиб кетди, иқтисодий кўрсаткичлар ёмонлашди. Ноҳия партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари қишлоқ меҳнаткашларининг истакларини ҳисобга олмай хўжалик юритишнинг янги шаклларини меҳнат жамоаларига мажбуран тавсия этган бошқа ноҳияларда ҳам худди шунга ўхшаш натижалар кузатилмоқда. Янги ишлаб чиқариш муносабатларини жорий қилишга юзаки муносабатда бўлинди.

Кейинги вақтда вилоят ва Тошкент шаҳри ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг раҳбарлари таркибини мустаҳкамлаш юзасидан муайян иш олиб борилмоқда. Шу йил бошидан буён шаҳар, ноҳия ички ишларининг 11 бошлиғи, 5 нафар шаҳар, ноҳия прокурорлари алмаштирилди, шаҳар ва ноҳия халқ судларининг 6 нафар раиси қайта сайланди.

Тошкент вилоят ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Р. Р. Саитбоев вазифасидан озод қилинди, Тошкент шаҳар судининг раиси ўртоқ Қ. Н. Носиров алмаштирилди. Бошқа кадр ўзгаришлари ҳам назарда тутилмоқда.

Бироқ ҳозироқ шу нарса равшанки, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари раҳбарлари таркибида фақат кадрларни ўзгартириш билан ишни тубдан ўзгартириб бўлмайди. Ҳуқуқ муҳофазаси органларининг ҳар қайси ходими билан изчил иш олиб бориш керак, кадрлар танлаш масалаларига янгича ёндашиш лозим.

Умуман кадрлар сиёсатини янгиламай партия аппарати ишини қайта қуриб бўлмайди. Кейинги йилларда Ўзбекистондаги ижтимоий-сиёсий ҳаёт шу билан характерланадики, бу ишда бир қатор катта хатолик ва чалкашликларга йўл қўйилди. Буни лоақал шу факт ҳам кўрсатиб турибдики, биргина Тошкент вилоятида 1984—1988 йилларда 25 раҳбар асоссиз равишда жиноий жавобгарликка тортилди. Улар партияга тикландилар, уларга 120 минг сўм миқдорида етказилган моддий зарар қайтарилди. Уларга ва оила аъзоларига етказилган маънавий, сиёсий зарарни ҳеч нарса билан ўлчаб бўлмайди.

Бундан буён кадрлар ишида бу хилдаги хатоликларга йўл қўймаслик учун биз бир қатор янгиликлар қўлладик. Раҳбарларни сайлаб қўйиш, партия йиғилишлари, меҳнат жамоаларида раҳбар кадрларни танлаш йўли билан номзодларини ошкора, очиқ муҳокама қилиш кенг тарқалди. Икки ва ундан ортиқ номзоддан сайланган бошланғич, цех партия ташкилотлари котиблари, партия группа ташкилотчилари сони ортиб бормоқда. Кадрлар корпуси ташаббускор, партиясиз ходимлар ҳисобига тўлдирилмоқда.

Олдимизда турган вазифалар омма орасида ғоявий-тарбиявий ишнинг ролини, айниқса, кучайтирмоқда. Шуни айтиш керакки, унинг моҳияти қайта қуриш сиёсатидан келиб чиқади. КПСС Марказий Комитети Ҳаракат дастури лойиҳасида ҳам энг заиф жой — қайта қуриш тактикаси учун муҳим аҳамиятга эга бўлган, унинг яқин мақсадларини белгилаб берувчи сиёсат ва мафкура ўртасидаги боғлиқликнинг йўқлигидир. Кейинги пайтдаги мафкуравий мўлжаллар кўп жиҳатдан қуруқ оғизда гап бўлиб қолмоқда. Улар ички сиёсатга эмас, балки асосан ташқи сиёсатга хизмат қилмоқда. Бизга тамомила янгича мафкура керак. У сиёсатни — биз қаёққа бораётганлигимиз, нимага эришаётганлигимизни белгилаб бериши лозим. Сиёсий фикрлар хилма-хиллиги, ижтимоий ташкилотларнинг турли-туманлиги шароитида партия ташкилотлари пухта текширилган йўлни амалга оширишлари лозим. Бу маънода илмий-техникавий, олий ўқув юртлари ва ижодкор зиёлиларнинг улкан ижтимоий гуруҳига эга бўлган пойтахт вилояти партия — зиёлилар, партия—ёшлар ўртасидаги пухта боғлиқликка муҳтождир. Кейинги ўн йилликлардаги илмий-техникавий фикрнинг ночорлиги ижтимоий турмуш, моддий ва маънавий соҳаларининг инқирози, кўпларнинг ўзи билан ўралашиб қолиб, жамият манфаатларидан четга чиқиб қолиши бизнингча айни зиёлилар орасида равшан партиявий сиёсатнинг йўқлиги оқибатидир. Шунинг учун биз бу муаммони алоҳида, ўзига хос тарзда муҳокама қилишимиз лозим.

Биз мафкуранинг партиявийлигини унутмаслигимиз керак. Мафкурани қотиб қолган фикрлардан, ҳаммага аён бўлган ҳақиқатлардан халос этиб, қайта қуриш босиб ўтиши мумкин бўлмаган маррани яққол кўрсатиб бермоқда.

Агар биз бирон-бир одамга асосий мўлжалларимиз ва қадриятларимизда ён берсак ўзлигимизни йўқотган бўламиз. Партия уларни қисқа қилиб лўндагина қуйидаги сўзлар билан ифодалайди: **Ленин, Октябрь, Социализм.** Худди ана шу жойда баҳслар қизигандан қизиб кетган. Чунки булар шундай бўғинларки, агар улар бузилса, бутун занжирни бузиб юбориш мумкин. Бунга эса йўл қўйиб бўлмайди.

Бугунги кунда ленинизм биз учун нимаси билан қадрли?

Аввало социализмга инсонпарварлик нуқтаи назаридан қараш билан, янги жамиятни инсонга томон буриш билан, мулкнинг хилма-хил формаларини, товар-пул муносабатлари, кооперацияни ривожлантиришни назарда тутувчи социалистик иқтисодиётга ленинча қараш билан. Ҳозирги сиёсат марказида ленинча демократия ғояси, ҳуқуқий давлатни тузиш, социалистик давлатчилик асоси сифатида Советларнинг тўла ҳокимиятини таъминлаш ётади.

Қайта қуриш шароитида мафкура ишининг тажрибаси бир қатор муаммоларни ўртага қўйди. Фикрлар хилма-хиллиги ва норасмийлар ҳаракатига оператив равишда муносабат билдириш ҳам шулар жумласидандир. Штатларнинг қисқариши, кадрлар олдида турган вазифаларнинг ўзгариши, уларни қайта тайёрлаш, қайта мўлжал олдириш, хабардор қилиш масалаларини ўртага қўймоқда. Давлат ва диннинг ўзаро муносабатларида ленинча принципларни тиклаш ва мафкура иши вазифалари олдимизда турибди. Халқ анъаналари (масалан, Наврўз)ни тиклаш ва ёшлар тарбияси, маънавий маданиятнинг давомийлиги масалалари ҳам бор. Янгича шароитда ғоявий ишнинг янги вазифаларини, унинг йўналишларини белгилаб бериш талаб қилинади.

Шиорбозлик, ваъдалар беришнинг эски қолипларидан биз узоқлашяпмиз, лекин қайта қуриш бераётган ваъдалар рўёбга чиқмаяпти. Шунинг учун бизнинг мафкурачиларимиз омма олдида бўш келмоқдалар, зотан уларнинг даъволари ва эътирозларини ҳеч нарса билан қоплаб бўлмайди. Академия фани диссертациялар учун ишламоқда, қайта қуришнинг аниқ, умумлаштирувчи тажрибасини, ҳатто у салбий тажриба бўлса ҳам ғоявий иш амалиётчиларига тавсия тариқасида тайёрлаб бермаяпти. Лекин барибир байналмилал тарбия юзасидан иш услуб ва мазмунини, миллатлараро муносабатлар маданиятини шакллантиришни тубдан ўзгартириш зарур.

Жамият барча қатламларининг қайта қуриш тафаккурини қарор топтириш ва ривожлантиришда матбуот, радио ва телевидениенинг роли бениҳоя катта. Очиғини айтганда қайта қуриш оммавий ахборот воситаларидан бошланди. Улар ижтимоий онгни уйғотди, қотиб қолган фикрлар ва консерватизм қўрғонларини вайрон қилди. Айни вақтда ошкоралик қуроли бўлган матбуот асосий жавобгар бўлиб, қаттиқ танқид остида турибди. Ҳозир ҳам матбуотни жиловлашга тайёр турган кадрлар бор. Бунинг сабаби нимада? Чамаси айрим матбуот органлари аслида тор группавий манфаатларни ҳимоя қилмоқдалар. Олимлар ва публицистларнинг айримлари матбуот орқали ҳақиқатга якка эга бўлиб олиш учун тобора сезиларли равишда уринмоқдалар. Айрим нашрлар ижтимоий фикр минбаридан журналистнинг ўз фикрини ифодалаши минбарига айлантириб юборилмоқда. Вилоят матбуоти саҳифаларида ишчилар синфи, деҳқонларнинг, зиёлиларнинг матбуотга, микрофон ва телекамераларга яқинлашолмайдиган қисмининг овози базўр эшитилмоқда. Турли мустақил ҳаракатлар матбуоти пайдо бўлди. Улар баъзан очиқдан-очиқ душманчилик, антисоциалистик позицияларни эгалламоқдалар, биз эса уларни билмаймиз, уларга етарли баҳо бермаяпмиз.

Шунинг учун ҳозир оммавий ахборот воситаларидаги у ё бу нуқсонлар хусусида гапиришнинг ўзи кифоя қилмайди. Жамоатчилик фикрини мақсадга қаратилган тарзда шакллантириш, қайта қуриш принципларини ҳимоя қилиш йўлида улардан самарали фойдаланиш лозим.

Амалиёт шуни кўрсатмоқдаки, ҳозир ҳам асосан мафкуравий бўлимларнинг ходимлари «одамлар орасига» кирмоқдалар. Аппаратнинг бошқа бўлинмалари ҳамон маълумотлар, фоизлар, маҳсулот етказиб бериш фактлари билан машғул. Ваҳоланки, ҳаёт ҳар бир партия ходими, у қайси соҳа учун жавоб бермасин, биринчи навбатда сиёсий ходим бўлиши кераклигини тақозо этмоқда.

Бугунги кунда бизнинг ҳаммамиз учун энг муҳими — партия комитетларининг янги тузилиши билан муносабатни тезроқ белгилаб олиш, ишчи комиссиялари тузиш, сайлаб қўйиладиган органлар ва аппаратнинг ўзаро муносабатларини қайта қуриш, партия ишининг бутун таркибини сиёсийлаштиришдан иборат.

Куннинг эҳтиёжларига мувофиқ равишда партия кадрлари ва фаолларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш билан янада самаралироқ, аниқ шуғулланиш керак.

Вилоятдаги ижтимоий-сиёсий вазиятни яхшироқ ва ўз вақтида таҳлил қилиш, воқеаларни олдиндан айтиб бериш, сиёсий ишни олиб боришда партия комитетлари ишини ўз вақтида мувофиқлаштириш ва уларга амалий ёрдам кўрсатиш зарур.

Жамоатчилик фикрини ўрганиш, бошланғич партия ташкилотлари, котиблар кенгашлари, комиссияларнинг таклифлари ва ташаббусларини умумлаштириш ҳамда уларни зарур бўлган пайтда вилоят партия комитети, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва КПСС Марказий Комитети муҳокамасига қўйиш лозим.

Вилоят партия ташкилоти янгилана бориб ва ўзини қайта қура бориб, вилоят тараққиётида, меҳнаткашларнинг ҳаёти ва фаолиятида ижобий омил берувчи энг таъсирли сиёсий куч бўлиб қолиши энг муҳим вазифалардан биридир.

Биз жумҳурият партия ташкилотининг чорагидан ортиқроғини ташкил қилишимизни ва сифат жиҳатдан катта куч ҳисобланишимизни ҳисобга олганда бизнинг муваффақиятимиз, бизнинг янгиланишимиз бутун жумҳурият партия ташкилоти муваффақияти ва янгиланишининг асоси бўлиб қолади. Конференциянинг жонли, ўз-ўзини танқид асосидаги иши, у қабул қиладиган қарорлар, конференция тузадиган органлар кечикмасдан, иккиланмасдан қайта қуриш йўлида хизмат қила бошлашига шубҳа йўқ.

Маънавий тангликни бартараф этиш, одамларнинг яратувчилик кучи ва кайфиятини кўтариш, ижтимоий муҳитни барқарорлаштириш, ғоявий ва маънавий кўтарилишни амалга ошириш — партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, вилоят барча коммунистларининг муқаддас бурчидир.

Мамлакатимиз, халқимиз тарихида бир неча бор бўлганидек, ленинча партия вазифалар юксаклигига кўтарила олади. У ўтмиш хатолари ва сабоқларини бартараф этиб, демократик йўл билан халқ етакчиси бўлиб қайта туғилади. Тараққиёт сари, инсонпарвар, демократик социализм сари бориладиган йўлни ёритиб, ўзининг тарихий вазифасини шараф билан бажаради.

• Вилоятимизда йигитларни ҳарбий хизматга кузатиш давом этмоқда

АСКАР ОНАЛАРГА ТАЪЗИМ

Гуллар билан безатилган дастурхон атрофида аскар оналари, армия хизматини яқиндагина тугатиб келган ҳамда ҳозир СССР Қуролли Кучлари сафида хизматни ўташга отланаётган йигитлар тўпланишди. Куй, қўшиқлар, шеърларда оналар мадҳ этилади.

Ноҳия ҳарбий комиссари вазифасини бажарувчи подполковник Бахтиёр Рўзиевич Ҳатамов сўз олади. У ҳаммани ўтган байрамлар билан табриклади. Жамиятимизда бораётган қайта қуриш туфайли армияда рўй бераётган янгиликлар, аскарларга кўрсатилаётган ғамхўрлик ҳақида гапирди.

«Далварзин» қишлоқ Советининг бухгалтери Мукаррам Сотиболдиева сўз олади:

— Менинг биргина ўғлим бор, — дейди у, — яқинда ҳарбий хизматга жўнайди. Ёлғиз ўғилни кузатиш она сифатида менга енгил эмас. Аммо фарзандимни тинчлик посбонлигига юбораётганлигимни ҳис этиб турибман. Уни Ватан кутмоқда.

Она шаънига қарсаклар янграйди. «Зафар тароналари» ансамблининг хонандаси, вилоят Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Назира Бўрибоева қўшиқлари билан она қувончига қувонч қўшади.

— Менинг ўн бир фарзандим бор, шулардан олти нафари ўғил, беш ўғлим хизматини тугатиб қайтди, — деди ўз сўзида зафарлик Матлуба ая Содиқова. — Уларнинг барчаси уруш вақтида отаси кураш олиб борган жойларда хизмат қилишди. Улар ҳозир ҳаётдан ўз ўринларини топишган.

— Мен 24 майда Армияга жўнайман, — деди Файзулла Фозилов, — армияда ота-онамни, ҳамюртларимни уялтириб қўймасликка сўз бераман.

Аскар оналари билан Бекобод ноҳиясидаги «Марҳамат» ресторанида ўтказилган учрашувга вилоят партия комитетидан вакил бўлиб келган профессор Наима Маҳмудова ҳам сўзга чиқиб оналарни самимий табриклади. Ҳарбий хизматда бўлаётган ўзгаришлар, партия ва ҳукуматимиз томонидан меҳнаткашлар турмуш шароитини яхшилаш борасида амалга оширилаётган режалар тўғрисида гапирди. Учрашув хушнудлик ва самимийлик руҳида ўтди.

А. ЭЛИБОЕВ.

КЎРИШГУНЧА, ЎҒЛОНЛАР!

БУГУНГИ тантана ўзгача бўлди. Бекободдаги «Ёшлар уйи» байрамдагидек гавжум.

Залга киришингиз билан кўзингиз «Биз қайта қуриш ўғлонларимиз» деган ёзувга тушади. Бу ерда ҳарбий хизматга чақирилганлар, байналмилалчи-жангчилар ва уларнинг ота-оналари, шунингдек, ўз йигитлик бурчини тамомлаб қайтганлар тўпланишган.

Даврани шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби **Эркин Рўзиев** очиб, шундай деди:

— Азиз бекободлик қадрдонлар! Бугун ватанимиз ҳимоячиларини Совет Армияси сафига кузатиш учун йиғилдик. Аввало, шундай алпқомат, баҳодир ўғлонларни тарбиялаб, вояга етказган волидаларга таъзим. Уларнинг барчасига истагимиз битта: соғ бориб, омон қайтишсин!..

Хизматнинг бошланиши бироз оғирроқ бўлиши мумкин. Ишонамизки, бундай дамда йигитларимиз иродали, бардошли бўлишади. Сўнгги пайтларда кишиларнинг соғлом фикрини чалғитиш, ҳарбий хизматдан бош тортишга ундаш мақсадида бўлар-бўлмас гап-сўзлар тарқалди. Биз бундай мишмишларга қулоқ солмай, тушкунликка берилмай, комил ишонч билан она-Ватан олдидаги бурчингизни шараф билан ўташингизга ишонамиз.

...Ҳа, юзлаб бекободликлар бугун ўз фарзандларини эзгу ниятлар билан армияга кузатишяпти. Ўқишда ҳам, меҳнатда ҳам ўрнак бўлган бу ёшлар ҳеч қандай қийинчиликлардан чўчимайдиган, меҳнатдан бўйин товламайдиган қилиб тарбияланишган. Ўзбек, қозоқ, қрим татар, рус, арман, грузин, корейс миллатига мансуб оналар бугун фарзандларининг тақдири туташаётганидан мамнун бўлишяпти.

Шаҳар ҳарбий комиссари **Инзиф Камалиев** оналарга қарата шундай деди:

— Бугун ўғилларингиз қаҳрамон боболари, оталари, мард акалари анъанасини давом эттиришяпти. Эрта-индин улар Ватанга содиқ қолишга қасамёд қилишади. Ишончим комилки, улар ўз ватанпарварлик бурчларини шараф билан адо этишади. Бу йўлда бўлғувси аскарларга мардлик, сиз — оналарга эса сабр-қаноат тилайман.

Даврага таклиф этилганлар орасида 1941 йили ёш бўлишига қарамай эгнига солдат шинелини кийиб, жангга кирган уч коммунист аёл — Раиса Хайруддинова, Анна Пек ҳамда Екатерина Гренадерова ҳам бор эди. Улар уруш йиллари қурбон бўлганларни ёдга олишди. Қўшни Афғонистон тупроғида шаҳид бўлганларни хотирлашди. Шу билан бирга бугунги тинч, фаровон кунда аскарларга мустаҳкам соғлиқ, бурчларини ҳалол бажаришларида зафарлар тилашди.

Эгизак фарзандлари — Ҳасан ва Ҳусанни кузатаётган Қурбоной Абдуллаева, Нўъмонжоннинг онаси Қурбоной Ёдгорова, Икромнинг онаси Маърифат Ҳолиқова, Энвернинг онаси Лейла Аджиева, Абдуқодирнинг онаси Тўйди Бакирова, Дляверниннг онаси Эльмира Мустафоева сингари аёллар шарафига куй-қўшиқлар янгради. Металлург заводининг «Шодиёна», 1-шаҳар маданият уйи қошидаги «Наврўз» фольклор-этнографик ҳамда шаҳар пионерлар уйининг «Лолақизғалдоқлар» ансамбли аъзолари улар хизматида бўлишди.

Шунингдек, ушбу шодиёнага кўп болали оила бошлиғи Дадажон Аҳмедов армиядан қайтган ўғли Дилшод билан, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Набижон Қосимов ва унинг Афғонистон Республикаси тупроғида жанг қилган ўғли Мансурлар ташриф буюришди.

Куни кеча аъло даражадаги хизматлари учун отпускага келган Шимолий флот матроси Андрей Шчербаков, Пермь вилоятидан отпускага келган кичик сержант Олег Тюменев давранинг азиз меҳмонлари бўлишди.

Шаҳар партия комитетининг котиби **Таиса Часовских** шундай деди:

— Азиз юртдошлар. Серфайз ўтаётган ушбу тадбир, ота-оналарнинг дил сўзлари, янграётган куй-қўшиқлар, жозибали рақслар мени тўлқинлантириб юборди. Ягона истагим шуки, икки йилдан сўнг барчамиз соғ-саломат яна шу жойда дийдорлашиб, оналар қувончига шерик бўлайлик. Кўришгунча, аскар ўғлонлар!

Яна мусиқа садолари янграйди. Шодон куй-қўшиқлар рақсларга уланиб кетди..

Р. УСМОНОВА.

Суратларда: аскарликка кузатиш тантанасидан кўринишлар.

М. ҚОРАБЕКОВ суратлари.

● Суратда: уруш ветеранлари ёдгорлик пойига гуллар қўйдилар...

С. ДОТТАЕВ суратга туширган.

НАМДАНАКДА ЁДГОРЛИК

● Ғалаба байрами нишонланаётган кунларда Паркент ноҳиясининг Намданак қишлоқ аҳли Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган шу ерлик ёру-биродарлари, ота-боболари, ака-укаларининг ёрқин хотирасига бағишлаб ёдгорлик бунёд этдилар. Уруш даврида қишлоқдан 220 нафар киши жангга кирган бўлса, шулардан юзга яқини ўз уйига омон қайтган. Бир қўлида автомат иккинчисида бош кийимини тутиб турган ўзбек аскари қиёфасидаги ҳайкалнинг ён томонларидаги арксимон деворнинг мармар тахталарига 120 жангчининг исм-шарифи ўйиб битилган.

Эргаш Норов, Раҳимбой Ўринбоев, Йўлдош Одилов, Миржамол Мирусмонов каби собиқ жангчилар ҳамқишлоқлари хотирасини ёдга олиб ҳайкал пойига гулчамбарлар қўйдилар. Мактаб ўқувчиларига уруш воқеаларидан сўзлаб бердилар.

Ш. РУСТАМОВ.

ЎША КУН КЕЛДИ

(ОТА РУҲИГА ХАЁЛИЙ ҲИСОБОТ)

Майсалар болалик йиллаидек пок, ҳамма бор, фақат сиз, сиз йўқ, далада... Дадажон, ассалому алайкум! Яхши ётибсизми? Қабрингизнинг устини кўм-кўк майсалар босиб, чучмомалар очилибди. Атрофингиздаги беcаноқ дўппайма қабрлар ҳам устиларига майсалардан кўрпа тортибдилар. Бу кўрпалар, қабрлар ғаладонида ётган ўзининг соҳибу соҳибаларини, гўё дайди булутларнинг жала-ю, дўлларидан асраш учун, табиат ато этган буюк шафқатдек туюлса не ажаб. Далада иш қизигандан қизиб кетди. Карамлар анча етилиб қолди. Помидорлар гуллаб тугай деб турибди. Эртаги картошкани экиб олдик. Айвон олдига сиз суйган ош райҳон, сада райҳондан, мавсумлик турфа гуллардан экиб чиқдик. Тупроққа бош қўйганингизга йигирма кун тўлиши муносабати билан хотира кунингизни ҳам ўтказиб олдик.

Қишлоқ аҳли сероқибат, эшитса, кетмонини кўтариб, тракторини ҳайдаб, чопиб келаверишади. Буни меҳр-оқибат дейдилар, шунинг учун 60 кило гуруч дамланса, ёмон бўлмас дедим. Аммо маҳалла оқсоқоллари йиғилиб, «йўқ болам, бор мақтанса топилар, йўқ мақтанса қопилар — деганларидек, кўрпангга қараб оёқ узатсанг ёмон бўлмас, сизлар шунинг ярмини дамласаларинг ҳам бўлаверади», дейишди.

Инсонга умр бир маротаба берилар экан, ўлим ҳам бир маротаба берилади, деб, қайсарлигим тутиб, 60 кило дамлаймиз, деб туриб олдим.

Сигирни бозорга етакламоқчи бўлиб турганимда, шифохонадан даволаниб чиққан колхоз кассири Темир лўппи фотиҳага кириб қолдилар. Йигирмани ўтказиш режаларидан сўраган эдилар, ниятимни айтдим.

— Энди укам, мен сенга айтсам, сигирни сотма. Ёш боласи ҳам бор экан. Ўзларинг сут-қатиғини ичиб, қаймоғига нон бўктириб есаларинг, танинг тоза бўлиб юрганга не етсин. Колхоз номидан 500 сўм ёрдам пули ёздириб бераман, яна 500 сўм қарз олиб бераман. Яхши ҳосил олганингда узилиб кетаверасан, дедилар. Хурсанд бўлганимдан, тилим калимага келмай қолди.

Худо хоҳласа эртаги карамнинг ўзидан қутулиб олсам керак. Яхши одамлар кўп-а, дада!.. Сигирингиз фақат қизингиз Моҳивафога соғдиради. Моҳичеҳрангиз ўқиш билан банд. Шаҳардаги Ҳалима аммамникидан ўқишга қатнаб турибди. Ҳафтада бир келиб туради. Кўз юмган кунингиздан бошлаб Замира холамлар бошқош бўлиб, «йигирма» ўтгунга қадар туриб, кеча тонгда кетдилар. «Одам тафтини одам кўтаради», деганларидек, оқибатли одамларга бўлган муҳаббатим янада ортиб бораяпти.

Қайта қуриш ҳаракати ҳам, баҳорда уйғонган боғлардек япроқларини ёзиб, ғунча очишда давом этиб бораяпти. Ғунча очган боғлар, кун келиб, албатта, ўз ҳосилини берса, ажаб эмас. Ўзингиз бош бўлиб эккан қирқ туп турли мева кўчатларингизнинг ҳам барчаси кўкариб, йўл четига файз киритабошлади. Сув қуйиб ўғитлаб турибмиз. Қишлоқдагилар ҳозирданоқ раҳмат айтишаяпти.

Кенжангиз Чоршамни ҳам шўхликлари қолиб, қуйилиб қолди. Кундуз кунлари мен билан баробар ишлаб, кечқурун, қўшни қиз Зулфия ва Дилшодалар билан бирга дарс тайёрлайди. Ўқиши яхши. Ўқитувчиси Санобар Маҳмудовна Чоршам ҳақида жуда яхши гаплар айтдилар. Олимлик иқтидори ҳам бор экан. Ўткир мушоҳадалик эмиш. Қани энди, бизнинг қишлоқдан ҳам ўткир олимлар чиқса. Синфдоши Зулфия «сочимни қирқтираман» — деган экан, Чоршам дебди-ки, «Э, қизиқ экансан, ҳозир соч қирқтириш «мода»дан қолди. Бекорга кулгига қоласан. Сочингни узун қилиб, рўмол ўраб юрсанг, ярашади. Уйга, синфга кирганингда рўмолингни ечиб ўлтирсанг, ундан ҳам аъло кўринасан, йўқса доимо бошяланг юрсанг ҳам, кўзларга ўрганиш бўлиб қолиб, аълолигинг қолмайди», дебди. Мушоҳадалари тўғри-а, дада. Фақат русча сўзлашни яхши билмайди-да, ҳай майли, асосийси тилимиз ривожланиб бораяпти-ку. Аммо кўп тилни билиб олса яна яхшида.

Уч уй наридаги қўшнимиз Туроб бобонинг катта ўғли Шавкат тажанг машина ҳайдовчилик курсини битириб келиб, шаҳарга ишга кирмоқчи бўлибди. Автокорхона раҳбари рус киши экан. Мулоқот чоғида ғўлдираб қолмайин, деб колхоз идорасига кириб, раисга мурожаат қилибди-да, рус раҳбарининг олдига кирганида нима дейишини раисга русча ёздириб олиб, қўлёзмани ёдлаб олганидан сўнг корхонага югурибди.

«Можна»ми деб киргач, рус раҳбарига қараб, ёд олганини вергул, нуқтасига қарамай, шундай бидирлаб кетибдики, раҳбар ҳеч нарсага тушуна олмай, анқайганча, ўзбекчалаб «яна қайтаринг», — деб, кулиб юборган эмиш. Шунинг учун ҳам, ўзга тилларни пухта билмоқ ҳам фарз, ҳам қарзда, дада.

Дадажон энди биздан асло хавотир олманг. Тириклар ўз кунини кўриб кетаверади. Асосийси инсоният гумроҳлик уйқусидан халос бўлиб бораяпти. Ўзингиз айтар эдингиз-ку «Ленининг умидлари амалга ошмоғи керак» деб. Ўшал кун, келди, чоғи!..

Турсун МУҲАММАД.

ЎРГАТИБ, ҲУРМАТ ОРТТИРДИ

МАНА, бир неча йилдирки, Арофат опа Саидакбарова Тошкент коммунал-қурилиш техникумида ўзбек тилидан дарс бериб келмоқда. Бу ерда ҳар хил миллат фарзандлари ўқиётганлиги учун ўзбек тилини ўргатишда ўзига хос қийинчиликлар бор. Шунга қарамай, Арофат опа барча талабаларга тилни астойдил ўргатишга интилмоқда.

Опа ҳар бир талабага ёрдамини аямайдиган муаллимадир. Уни тез-тез ўқувчилар орасида учратасиз. Устозимиз вақти билан ҳисоблашмай талабаларни қизиқтирган саволларга жавоб беради. Улар билан шуғулланишдан эринмайди. Болалар ҳам серғайрат, ширинсўз педагогларини доимо ҳурмат қиладилар.

О. РАЗЗОҚОВ,
Тошкент коммунал қурилиш техникумининг II курс талабаси, ишчи-мухбирлар университетининг тингловчиси.

• Вилоят халқ назорати комитетида

НОЁБ МОЛЛАР КИМЛАРГА БЕРИЛДИ?

Ойнаижаҳон муруввати-ни бурасангу истаган концерт программасини ёки истаган кинофильмингни томоша қилаверсанг. Ўз уйида ана шундай қулайликка эга бўлишни ҳамма хоҳлайди.

Чет эллар билан иқтисодий алоқалар кенгайгани сари вилоятимиз аҳолиси тобора кўпроқ Японияда чиқадиган ана шундай аппаратура, сифат жиҳатидан мукаммал бўлган магнитофон, телевизор ва радиоприёмникларга ҳам эга бўляпти. Лекин ҳозирча шундай анжомлар билан барчани бирдек таъминлаш имконияти йўқ. Негаки, айтайлик, 1989 йилда 4,5 миллиондан ортиқ аҳоли истиқомат қиладиган пойтахт вилоятимизга бор йўғи 3924 дона турли видеоаппаратуралар, бор йўғи 165 дона видеомагнитофон олиб келинган.

Шундай тақчиллик шароитида қандай қилиб социал адолатни таъминлаш мумкин? Аппаратуралар кимларга сотилиши керак? Улар биринчи ўринда маҳсулотларни чет элларга юбораётган корхоналарнинг коллективлари, озиқ-овқат программасининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшаётган қишлоқ хўжалиги ходимларига сотилиши учун область матлубот жамиятига қарашли савдо шохобчаларига тақсимланганди.

Ана шу маълумот асосида текшириш ўтказилганда савдо ходимлари ўз маҳсулотларини чет элларга экспорт қилувчи корхоналарга ажратилган телерадиоаппаратураларни сотишда кўзбўямачиликларга йўл қўйганликлари аниқланди. Бундай хол вилоят матлубот жамиятида ўқув- ишлаб чиқариш бирлашмаси идораси раисининг савдо-сотиқ ишлари бўйича ўринбосари И. А. Арзумановнинг айби билан содир бўлди. Маҳсулотларини чет элларга жўнатаётган корхоналарга хизмат кўрсатувчи магазинлар мудирлари чет элдан келтирилган молларни коллективларга иш куни охирида олиб боришни одат қилганлар. Бу билан ниҳоятда харидоргир бўлган маҳсулотларнинг маълум қисмини сотувдан олиб қолишга эришганлар. Янға ҳам «дадилроқ» савдо ходимлари эса ўша маълум қисмини тўғридан-тўғри ўзларида олиб қолаверганлар. Сўнг бу моллар корхоналарга дахли бўлмаган шахсларга номаълум нархларда сотилган. Айни пайтда эса мазкур корхоналар раҳбарлари ажратилган барча маҳсулотлар олинди, деб савдо ходимларига тасдиқланган ҳужжат бермоқдалар. Бу билан биринчи ўринда ўз меҳнат коллективлари аъзоларини алдаяптилар. Қолаверса, савдо ходимларига меҳнатсиз даромад топиш йўлларини очиб беряптилар.

«Ўзбекистон» кўн-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида худди шундай бўлди. Корхонага ажратилган радиоаппаратуралар миқдори, нархи, қачон олиб борилиши коллективга олдиндан маълум қилинмади. Савдо-сотиқ иш куни охирида соат 16 ларда бошланган. Натижада ишчиларда аппаратураларни харид қилиш учун етарли миқдорда пул топилмади. Улар корхонага олиб борилган 72 минг сўмлик аппаратураларнинг бор-йўғи 49 минг сўмлигини сотиб ололдилар. Кейинги кунларда корхонага сотиш учун радиоаппаратура олиб борилмаган. Лекин 19-магазин мудири Ф. Низомутдинов эса бирлашмадан 72 минг сўмлик 92 та радиоаппаратуранинг ҳаммаси шу ерда сотилди, деган ҳужжат олган. Қолган 23 минг сўмлик маҳсулот эса ўқув ишлаб чиқариш бирлашмаси вакилларининг хохишларига кўра реализация қилинган.

Ўқув ишлаб чиқариш бирлашмасининг 4-магазини ходимлари «Матбуот» ишлаб чиқариш бирлашмасига ажратилган жами 7600 сўмлик бир дона телевизор ва 2 та видеомагнитофонни ўзлари учун олиб қолганлар. 4-магазин директори Ю. Ёқубовнинг тушунтиришича улар И. А. Арзумановнинг кўрсатмаси бўйича олиб қолинган ва унинг кўрсатмаси билан бирлашмага дахли бўлмаган кишиларга сотилган.

Текширишлар яна шуни кўрсатдики, чет элларга маҳсулот сотувчи корхоналарнинг раҳбарлари ҳам, касаба уюшмалари вакиллари ҳам улар учун ажратилган телерадиоаппаратураларни тақсимлашда ижтимоий адолат принципларига амал қилмайдилар. Ўз мавқеъларини суиистеъмол қилиб, ишчилар манфаатларига зид иш тутадилар. Ҳатто, нуфузли раҳбарлар ҳам шундай ноҳақликка бош бўлмоқдалар. Ўзбекистон ССР Давлат матбуот комитетининг 2500 киши меҳнат қиладиган «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасида (бош директори В. Д. Жўраев, касаба уюшмаси раиси И. Ибрагимов) тақсимот билан бош директорнинг шахсан ўзи шуғулланди. Шунга қарамай, аппаратлар биринчи бўлиб раҳбар ва инженер-техник ходимларга сотилди. Улар ўзлигини унутиб аппаратураларнинг бир неча туридан бир нечтадан эгаллаб олдилар. Бош директорнинг ўзи камтарлик қилиб ўтирмай 7995 сўмлик беш хил аппарат (телевизор, радиоприёмник, музцентр, видеомагнитофон ва видеокассеталар) сотиб олди. Шунингдек, унинг ўринбосари В. В. Шипунова 6545 сўмлик аппаратура (телевизор, видеомагнитофон, стереомагнитофон, радиоприёмник ва кассеталар) сотиб олди. Бош инженер С. И. Илиеску ҳам 4945 сўмга тўрт хил аппаратура (телевизор, музцентр, стереомагнитофон ва радиоприёмниклар) олган. Бирлашма бош директори ўринбосари И. Рахматуллаев 6545 сўмга олти хил аппаратура (телевизор, видеомагнитофон, видеокассета, радиоприёмник ва иккита магнитофон) сотиб олган.

13 нафар раҳбар ходим жами 44.990 сўмга 43 та аппаратура олган. Улардан 13 нафар инженер-техник ходим ва мастерлар ҳам четда қолишмади. Уларга 14060 сўмлик 24 дона аппаратура ажратилди. Ишчилардан эса бор-йўғи 18 киши 20.150 сўмлик бир ёки 2 хил аппаратура сотиб олдилар, холос.

Раҳбар ва инженер-техник ходимларнинг сотиб олган жиҳозлари 59.050 сўмликни ёки, сотилган жиҳозлар умумий миқдорининг 70 фойизини ташкил этди.

«Ўзбекистон» кўн-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида ажратилган аппаратураларни бир цех коллективининг ўзиёқ ўзлаштириб қўя қолди. Бу корхонада (бош директори А. Арушанов, касаба уюшмаси раиси А. Жўраев) мингдан ортиқ ишчи-хизматчилар меҳнат қилади. Хом ашё цехи бошлиғи Г. Б. Купчик ҳаммадан ҳам кўра усталик қилди. У ўқув ишлаб чиқариш бирлашмасининг 19-магазини бошлиғи Ф. Низомиддинов билан тил бириктириб на бирлашма раҳбарлари, на касаба уюшмасига Ўзбекбирлашувдан радиоаппаратуралар ажратилганини айтмай, уларни бор йўғи 27 киши ишлайдиган цехда тақсимлаб қўяқолган. Унинг ўзи бу хилдаги савдо-сотиқнинг ташаббускори сифатида, бирлашма касаба уюшмаси аъзоси бўла туриб 3040 сўмга телевизор, магнитофон, видеокассета, ва радиоприёмник сотиб олган. Катта мастер А. Маҳмудов эса 3705 сўмга — видеомагнитофон, видеокассета радиоприёмник ва икки кассетали стереомагнитофон сотиб олган. Чет элда чиқарилган радиоаппаратуралар тақчил бўлган бир шароитда корхонада ишлайдиган 1043 кишидан бор йўғи 25 нафари барча магнитофон ва радиоаппаратураларни сотиб олишди. Уларнинг 8 нафари эса ҳатто, иккитадан стереомагнитофон, 6 киши 3—4 тадан турли хил аппаратуралар сотиб олдилар. Бундан ташқари магнитофонлар танишбилиш орқали бутунлай чет кишиларга сотилган. Улар орасида Сергели ноҳияси ошхоналар тресті ошпази Т. Русина ва Чилонзор ноҳияси ошхоналар тресті ошпази К. Мирсаматов кабилар бор.

«Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам (бош директор ўринбосари В. Л. Кривошапкина, касаба уюшмаси раиси Ю. Н. Жоналиев) 20 дона телевизорнинг 10 донасини раҳбарлар ва инженер-техник ходимлар ўзаро бўлашиб олганлар. Беш дона музцентрнинг икки донаси, бешта видеомагнитофоннинг эса фақат биттагинаси ишчига сотилган. Магнитофон ва радиоприёмниклар тақсимотида ҳам шундай қилинган. Олтита цехнинг ишчиларига 34 та, заводлар бошқармасига эса ўнта магнитофон берилган.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатига (ташқи иқтисодий алоқалар ва халқ истеъмоли моллари бўлими бошлиғи Г. Д. Голев, касаба уюшмаси раиси Е. И. Фомин) чет элга маҳсулот сотаётганлиги учун 248 та телерадиоаппаратура ажратилган эди. Комбинат маъмурияти биринчи ўринда ўз ходимларини таъминлади. Фақат комитет аралашувидан сўнггина улар эгаллаб олган аппаратуралар меҳнат коллективи кенгаши қарори билан ишчиларга сотиш учун қайтарилди.

Текширишлар шуни кўрсатдики, ўта тақчил маҳсулотлар тақсимотида ижтимоий адолат принциплари бузилишига коллективларда ошкораликнинг йўқлиги сабаб бўляпти. Бундай кўзбўямачиликлар касаба уюшмалари фаолиятининг назорат қилинмаслиги, раҳбар ходимларнинг ўз мавқеъларини суиистеъмол қилаётганликлари туфайли ҳам содир бўляпти. Бунинг оқибатида бир томондан нопок савдо ходимлари молларнинг бир қисмини яшириб қолиб меҳнатсиз даромад орттиряптилар, иккинчи томондан эса ишчилар ўртасида норозилик уйғоняпти.

Кўра била туриб бундай ноҳақликларга сабаб бўлган кишилар муносиб жазоларини олдилар. Жумладан «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг собиқ бош директори, ҳозир бош директор ўринбосари В. Д. Жўраевга қаттиқ хайфсан эълон қилинди.

«Ўзбекистон» кўн-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори Л. М. Арушанов корхонада радио аппаратуралар тақсимланган пайтда меҳнат отпускасида бўлганлигини ва уларнинг бир қисми қайтадан тақсимлаш учун маъмуриятга қайтариб берилганлиги ҳисобга олинди. Улар тақсимотида кўзбўямачилик қилган айбдорлар муносиб жазоланганликлари сабабли Л. М. Арушанов иши муҳокама қилиш билан чегараланилди. У корхонада ижтимоий адолат принципларига амал қилиниши учун шахсан жавобгарлиги тўғрисида огоҳлантирилди.

«Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори Ш. А. Ғофуровга хайфсан эълон қилинди.

Ўқув-матлубот жамияти раиси Ю. Р. Хусанов жамиятга қаровчи магазин мудирлари фаолиятини назорат қилмай, уларнинг ўз мавқеъларини суиистеъмол қилишларига йўл қўйгани учун лавозимидан четлаштиришга лойиқ эди. Лекин текшириш вақтида айбдор шахсларга нисбатан қатъий чора кўрилганлиги ва чет эллардан келтирилган тақчил маҳсулотлар тақсимотида зарур, ҳисоб-китобли тартиб ўрнатилганлиги инобатга олиниб, унга қаттиқ хайфсан эълон қилиш билан чегараланилди.

Тошкент вилояти матлубот жамияти правлениеси раҳбарларига ўқув-матлубот жамияти раисининг собиқ ўринбосари И. А. Арзумановнинг бундан кейин раҳбар лавозимларда ишлашига йўл қўйиш-қўймаслик масаласини кўриб чиқиш топширилди.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатида тақчил маҳсулотлар тақсимотида лозим тартиб ўрнатилганлиги ҳисобга олинди. Ташқи иқтисодий алоқалар ва халқ истеъмоли моллари бўлими бошлиғи Г. Д. Голевга бирлашма маъмурияти буйруғи асосида қаттиқ хайфсан берилди.

Вилоят матлубот жамияти, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарлари бундан кейин савдо-сотиқ ишларида социал адолат принципларига, меҳнаткашлар ҳақига хиёнат қилинмаслиги учун назоратни кучайтиришлари керак. Токи бу соҳадаги ноҳақликлар меҳнат коллективларидаги муҳит ва иш кайфиятига салбий таъсир этмасин.

С. ҚОДИРОВ,
вилоят халқ назорати комитети инспектори.

СЕМИНАР ИШ БОШЛАДИ

Куни кеча «Узагропром» қурилиш бошқармасига қарашли «Сумча» дам олиш теграсида «Ноассоциатив алгебра ва унинг тадбиқлари» Бутуниттифоқ мактаби семинар машғулотларини бошлади.

Ушбу тадбирга ташриф буюрган етук олимлар шу соҳада изланаётган истеъдодли ёшларга ўз билимларини ўргатмоқдалар. Турли тармоқлар ва мураккаб мавзулар юзасидан маърузалар ўқимоқдалар.

Бутуниттифоқ «Ноассоциатив алгебра ва унинг тадбиқлари» мактабига ер куррасининг турли жойларидан: АҚШ, ГФР, Испания, Буюк Британия мамлакатларидан таниқли олимлар ва ёш истеъдодлар келишган. Шунингдек, Иттифоқимизнинг Новосибирск, Қозон, Минск, Олмаота, Тарту, Рига, Красноярск, Харьков, Омск, Кишинёв, Тамбов, Владивосток, Ўш шаҳарларидан, ЎзССР фанлар академиясидан, ТошДУ математика кафедрасидан. Тошкент давлат педагогика институтидан ва Наманган шаҳридан келган олимлар, ёш аспирантлар шу соҳа бўйича иш олиб бораётган кўплаб мутахассислар иштирок этмоқдалар.

СССР Фанлар академияси Сибирь бўлимининг математика институти ва Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг В. И. Романовский номидаги математика институти уюштирган бу тадбирдан кўзланган асосий мақсад қилинган ишлар юзасидан тажриба алмашиш ва ёшлар учун шу соҳада муаммолар ҳақида сўзлаб, уларнинг натижалари тўғрисида фикр юритишдан иборатдир.

И. АШРАПОВА.

ҚАТРА

КЎНГИЛ

КЎНГИЛ... Унинг замирида олам-олам маъно бор. Аммо ҳаётда кўнгил олмоқдан кўра, кўнгил қолдирмоқ жуда авжида. Нега шундай? Шу ҳақда ўйлар эканман, дугонам Гулруҳдан эшитган бир воқеани эслаб кетдим...

Бундан бир неча йил муқаддам уйимизга қаердандир бир кучукча келиб қолди. Кичкина бола йўқ бўлган оилада у катталар учун ҳам эрмак бўлар экан. Исмини Казбек деб атадик. Биз унга жуда ўрганиб қолгандик. Айниқса, дарвозадан ҳовлига кирганимизда унинг югуриб келиб, атрофимизда гир айланиб эркаланиши ҳаммамиз учун қизиқарли туюларди.

Бир куни ҳаво жуда иссиқ бўлгани учун эшик ва деразаларни очиб ташлаб тушлик қилмоқчи бўлдик. Кучукчанинг ҳам ётоқ жойига овқат қўйдик. Бундан норози бўлган онам: «Кун иссиқ-ку, ит овқатини ҳовлида еяверса ҳам бўлади» дегач, Казбекка «тур» деб бақириб бердилар. У бир нимани англагандай тили билан лабларини ялаб, мунгли аҳволда ҳовлига чиқиб кетди. Қанча чақирсак ҳам ортига қарамади. Шу куни қоронғи тушгунга қадар ҳовлида ҳам, айвонда ҳам кўринмади. Ишдан қайтган акаларим ва опаларим ҳам кечки овқатдан олдин кучукни сўрашди. Ҳаммамиз ҳар томонга тарқалиб, уни ахтара бошладик. У акамнинг темир-терсак қўядиган «кулбача»сида экан. Жониворнинг юзида кунда барқ уриб турадиган эркаланишдан асар ҳам қолмаган эди. Икки-уч марта отини айтиб чақирганимдан сўнггина «нима дейсан» дегандай бир қаради-ю, яна юзини ўгириб олди. Бу билан кўнгли қанчалар чўкканини бизга англатди. Қанчалик ундамайлик, умуман, овқатга қарамади.

Онам бир бизга, бир кучукка қараб ёқа ушлади:

— Тавба, ўзимнинг болаларим шу вақтгача шундай аразламаган эди-я. Одам боласи эмас, кучуквачча шундай қилиб турса-я. Қўй, энди аразингни, деб унга қараган эдилар, унинг бутун ғам-ғуссаси ювилиб, кўнгли ёришгандай овқати томон интилди.

Мана, кўнгил қандай нозик нарса! Минг афсуски, одамлар ўртасида бир-бирига руҳий азоб бериб, кўнгил қолдириш ҳоллари кўплаб учрамоқда. Тобора йўқолиб бораётган меҳр-муҳаббат, оқибат, қадр-қимматнинг ўрнини ҳеч нарса тўлдираолмайди.

Дугонамнинг ҳикоясида жон бор. Кўнгилни бекорга шишага қиёс қилишмайди. Синган кўнгилни чегалаб ёки ташлаб юбориб бўлмайди-ку! Азизлар, кўнгил шишасини синдиришдан ўзимизни тийяйлик. Ҳар қандай пасткашликдан йироқ бўлиб, ҳаётга бир марта келишимизни ва мана шу даврда инсон эканлигимизни унутмай яшайлик!

Г. МАМБЕТОВА.

ТАБИАТ ШАЙДОЛАРИ ДАВРАСИДА

● Куни кеча пойтахтимизнинг Ленин комсомоли кўлида «Она замин куни»га бағишланган табиат шайдоларининг кўрик-беллашуви бўлиб ўтди. Унга шаҳримизнинг барча ноҳияларидан қатнашган мактаб ўқувчилари табиатни муҳофаза қилишга бағишланган стендлар, ўзлари боққан жониворлар ва қушларни олиб келишди. Боғнинг маълум теграсида майна, саъва, тўтиқушларнинг хилма-хил турлари, жаннат қуши, зотли каптарлар, лайлак каби қушларнинг кўргазмаси намойиш этилди. Кўрикда 60 мактабдан 1200 бола иштирок этди. Куйбишев ноҳия Ильич номли пионерлар саройи, Ленин номли жумҳурият марказий пионерлар саройи, «Табиат» флора ва фауна болалар клуби, манзарали боғдорчилик совхози, қушбоқарлар, умуман, табиат ишқибозлари қатаашдилар. Она заминни муҳофаза этиш ихлосмандлари Табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг диплом ҳамда фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

Ю. МИРЗАКАРИМОВА.

● Суратларда: кўрик-беллашувдан лавҳалар.
Д. АҲМЕДОВ суратга олган.

ЭЛБЕК-БОЛАЛАР ШОИРИ

«Меросимизни ўрганамиз», «Қатағон даври адабиётини тиклайлик» каби рубрикалар остида кундалик матбуотда ёритилаётган мақолалар жамоатчилик эътиборини тортмоқда. Чунки ўрта ва олий мактаб дарсликлари-ю қўлланмалари ёшларга адабиётимиз тарихини тўлиқ ўргатиш имкониятидан ҳозирча маҳрум.

Ўйлаймизки, Элбек ҳақида эълон қилинаётган қуйидаги мақола адабиётимиз тарихида ҳалол хизмат қилиб, бевақт дунёдан кўз юмган ижодкорларимизнинг пок руҳларини шод этиши, шубҳасиздир.

Машриқ Юнус ўғли — Элбек 1920-30-йилларда кўпгина шеърлар, ҳикоялар, ўқиш китоблари, дарсликлар, хрестоматиялар, масал, эртак ва достонлар ёзган катта шоир, олим, адиб, муаллим эди. У рус тилини ҳам яхши биларди: Пушкин, Лермонтов, Крилов сингари бир қатор рус классик шоирларининг шеър ва масалларини таржима қилганди. Элбек шунча ижодий ишни фақат 37 ёшигача бажарди, холос. Чунки у айни ижоди юксалиб келаётган бир пайтда «миллатчи», «халқ душмани» деб аталган туҳмат балосига учраб фожиали равишда ҳалок этилди.

Бундай ҳол битта бизда эмас, бутун мамлакат миқёсида рўй берди ва тарихимизнинг энг чиркин саҳифаларидан бири бўлиб қолди. «Вопросы литературы» журналининг 1989 йил 5-сонида берилган дастлабки маълумотларга қараганда, 30-йилларда фақатгина адабиёт намояндаларининг ўзидан 2 мингга яқини қамалган. Улардан 1,5 мингга яқини қамоқхона ва лагерларда азоб-уқубатларда ҳалок бўлган. 150 га яқин кишининг тақдири эса номаълум. Аниқроғи, уларнинг қаерда ва қачон ўлганини ҳалигача ҳеч ким билмайди. Мазкур журнал ана шу ёзувчилар ижодини ўз саҳифаларида ёритиб бориш учун «Қайтиш» номли махсус рубрика очди. Унда сталинчи жаллодлар томонидан қатл этилган ёзувчилар, адабиётшунос олимлар ҳаёти ва ижоди ҳақида мақолалар, уларнинг асарларидан намуналар бериб борилаётганлигини мамнуният билан таъкидлашни истардим.

ССР Ёзувчилар уюшмаси ҳузурида махсус комиссия тузилган бўлиб, комиссия аъзолари қатағон қилинган ёзувчиларнинг меросини ўрганиш билан шуғулланади. Ўтган йили Ўзбекистон Ёзувчилари уюшмаси ҳузурида ҳам худди ана шундай комиссия тузилди, унга Ёзувчилар уюшмасининг котиби Тоҳир Малик раҳбарлик қилмоқда. Комиссия ишига ёзувчи ва олимлар жалб этилган. Унинг номи машҳур ёзувчимиз Пиримқул Қодиров таклифи билан «Адолат» деб аталди. Ўтган йил июнь ойида комиссия биринчи марта ўтказган илмий анжуманда қатағон этилган ўзбек ёзувчилари меросини ўрганиш юзасидан йигирмага яқин маъруза тингланди. 1 июлда эса шоир Элбек туғилганига 90 йил тўлган кун

ҚАЙТА ҚУРИШ ВА АДАБИЙ МЕРОС

унинг ўзи туғилиб-ўсган Хумсон қишлоғида нишонланди. Адабий кечада атоқли ёзувчи ва адабиётшунос олимлар билан бирга шоирнинг қариндош-уруғлари, ҳамқишлоқлари ҳам иштирок этишди.

Машриқ Юнус ўғли шоирлик фаолиятини бошлагандан кейин Элбек тахаллусини танлади. Чунки у ўзининг бутун ҳаёти, адабий фаолиятини элга хизмат қилишга бағишлашни орзу қилган эди. У ҳаёт бўлганда ҳозир 92 ёшга кирган бўларди. Ҳар кимларнинг уйида хизмат қилиб ўз кунини ўзи кўриб юрган Машриқ инқилобдан кейин совет мактабларида дарс бера бошлайди. Худди шу кезларда аста-секин адабий ҳаётга кириб боради, шеърлар ёзишни машқ қилади. Қаерда ишламасин, нима иш билан шуғулланмасин шеър ёзишни тинимсиз давом эттиради, кейинчалик катта-катта шеърлар, достонлар, эртаклар, ҳикоялар ёзишга ўтади. Адабий жараёнга фаол аралашиб кетади. 20-йилларда жумҳуриятимизда чиқиб турган «Инқилоб», «Маориф ва ўқитғувчи», «Билим ўчоғи» каби қатор журналларда таҳрир ҳайъати ва Туркистон маориф комиссарлиги ҳузуридаги илмий кенгаш аъзоси сифатида фаол иштирок этади.

Элбек катталарга асарлар ёзиш билан чекланмай, болаларга ҳам шеър, эртак, масаллар ёзади:

Пошшо қўлидан,
Мулло йўлидан
Бизни қутқарган
Улуғ Октябрь.
Қаттиқ кунлардан
Қўрқинч тунлардан
Бизни қутқарган
Улуғ Октябрь.
Йўқсул болалар
Энди уйғонди.
Бойлар қўлидан
Ҳаққини олди...

Элбекнинг бу ва бошқа кўплаб шеърлари 20—30-йилларда пионер ва ўқувчилар томонидан тантанали кунларда қўшиқ қилиб айтилар, ифодали ўқиларди.

Шоир 1922 йилда Фотиҳ Сайфий исм-шарифли ўқитувчи билан бирга «Ўзбекча ўқиш» номи билан уч китобдан иборат дарслик яратади. 1923 йилда унинг «Армуғон» масаллар тўплами иккинчи марта нашр қилинади. Тўпламга кирган «Қайси бири бўри?», «Сичқонлар кенгаши», «Қуйруқсиз маймун», «Маймуннинг қозилиги», «Жиннинг олов ёқиши», «Чол ила кампир», «Икки тулки», «Итларнинг ўртоқлиги», «Сичқоннинг қиз узатиши» каби бир қанча масал ва эртакларда болалар тарбиясига оид муаммолар ҳақида фикр юритилади ҳамда ўша давр болалар адабиётининг юксалишига катта ҳисса қўшади.

1925 йилда Элбекнинг «Ёлқинлар» номли шеърлар тўплами босмадан чиқади. Ундаги «Тилак», «Қизил байроқ», «Ер билан тоғ ўртасида», «Ишчи», «Аскар» каби шеърлари 20-йиллар халқ ҳаёти билан, ўша давр ўзбек совет адабиёти талаблари билан шундай боғланиб кетган эдики, буларсиз адабиётимизни тўлиқ тасаввур этиб бўлмайди.

Г. АЛИЕВА,
ТошДУ ўқитувчиси.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ВА РАДИОСИ, «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИ, ВИЛОЯТ КАСАБА УЮШМАЛАРИ КЕНГАШИНИНГ ҲАМКОРЛИКДАГИ ТЕКШИРУВИ.

ПИОНЕР ЁЗИ АРАФАСИДА

Бу йил вилоятимиздаги пионер лагерларида ўтган йилга нисбатан салкам 100 минг нафардан кўпроқ ўғил-қиз ҳордиқ чиқаради. Лекин бу ҳам талабга нисбатан анча оз. Шунга қарамай айрим жойларда имкониятлар бой берилмоқда, камчиликлар тезда бартараф этилмаяпти.

Биз Бўстонлиқ ноҳиясидаги Зоя Космодемьянская номли пионер лагерида бўлганимизда мавсумга тайёргарлик ўлда-жўлда эканлигининг гувоҳи бўлдик. Пионер оромгоҳида ремонт ишлари асосан 15 майгача тугалланиши керак эди. Ошхонанинг каттагина емакхонасида оҳак, бўр, хуллас турли қурилиш материаллари тўкиб қўйилган. Худди шу ерда стол-стуллар, кроватлар, кўрпа-тўшак уйиб ташланибди. Эрта-индин шу чанг-чунг тўшаклар болалар тагига солинади, худди шу столларда овқатланишади.

Ремонт қилинаётган биринчи ётоқхонага кирдик. Айрим бўлинмалар поли цементли, зах, қоронғи. Иккинчи бинога кирамиз. У асосан тунука, картон қоғоздан ясалган. Картонли деворлар бужмайиб, қийшайиб кетибди. Ҳатто бинонинг деразаси ҳам йўқ. Фақат том остидан елвизак учун жой қолдирилган. Болалар шундай дим хона-кутиларда «ҳордиқ» чиқаришади.

Лагернинг ёнгинасида ферма жойлашган. Болалар оромгоҳи билан ёнма-ён силос учун ўнга яқин бетон чуқурлар бор. Силос чуқурлари, фермадан келаётган ҳид ёз бўйи кишини беҳузур қилади. Ошхона, ётоқхоналарда ғуж-ғон ўйнайдиган пашшаларнику, қўяверасиз. Санитария-эпидемиология станцияси ферманни бошқа жойга кўчириш, бу ҳол санитария-гигиена қоидаларига ниҳоятда зидлиги, болалар саломатлигига хавфлилигини таъкидлаб, расмий ҳужжатлар берганлигига қарамай Бўстонлиқ ноҳияси агросаноат бирлашмаси мутасаддилари пинакларини бузмаяптилар.

Зоя Космодемьянская номли пионер лагерида кенг ёруғ, чиройли жиҳозланган хоналар йўқ. Тўгарак хоналари, тарбиявий-ташкилий ишлар олиб бориладиган бўлинмалар ҳақида гапиришнинг ўзи ортиқча. Ваҳоланки, қишлоқ болалари учун соғломлаштирадиган, санаторий типидаги пионер оромгоҳлари ҳаммадан зарур.

Тошкент шаҳри, вилоятида катта жамғармага эга бўлган йирик корхоналар кўп. Коллективлар фарзандлари учун гўзал манзарали тоғ ёнбағирларида пионер лагерлари бунёд этмоқдалар. Лекин ўйламай, шошма-шошарлик билан иш тутишлари сабабли неча юз минглаб пул сарфлаб қўйиб, кейин ундан фойдалана олмаяптилар.

Қоида бўйича бирор корхона, ташкилот Бўстонлиқда пионер лагери бунёд қилмоқчи бўлса, ҳужжатлаштиришлар қатори Ўзбекистон гидрогеология ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент гидрогеология экспедициясининг Бўстонлиқ тоғ сурилиш-ўпирилишини ўрганиш бўлинмасидан рухсат олиши керак. Бу муассаса ўша жойда гидрогеологик қидирув-изланиш ишларини олиб бориб, қурилиш ишлари олиб бориш мумкинми, бўлса қандай ҳажмда ва қандай усулда бунёд этиш ҳақида илмий-амалий хулоса қилиб беради. Лекин айрим корхона, муассаса мутасаддилари буни ортиқча иш деб билиб, хатога йўл қўйишаяпти. Кўза кунда эмас, кунида синади, деганларидек тайёр қурилган бинолар тоғ ўпирилиши натижасида ўқтин-ўқтин зарар кўрмоқда, киши ҳаёти учун хавфли воқеалар содир бўлаяпти.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси Хумсоннинг юқори қисмида дам олиш зонаси, шу жумладан пионер лагери қурилишини бошлаб юборди. Тўғри, гидрогеологик экспедициянинг Бўстонлиқ бўлинмасидан рухсат олганлар. Лекин енгил конструкцияли қурилиш қилишгина мумкинлиги ҳақида ёзма хулоса берилганди. Корхона раҳбарлари «қудратларига» ишониб, трактор, экскаваторлар билан қазиш ишларини бошлаб юбордилар. Чуқур қилиб бетон қуйдилар. Бу бетонлар булоқлар кўзини беркитиб қўйди, ерости сувлари ҳаракати бузиб юборилди. Бу йилги серёғин фаслда сув ҳаракатининг бузилиши оқибатида ўпирилиш ҳосил бўлди. Қурилган асфальт йўл авария ҳолатида. Бироқ бу қурилишга оз эмас, 700 минг сўмликдан кўп маблағ сарфлаб қўйилган. Махсус ташкилотлар томонидан қурилиш ишлари тўхтатиб қўйилди.

Тошкент гўшт ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам худди шу минтақада пионер лагери қурган. Лекин корхонанинг мазкур қурилиш бўйича мутасаддилари ҳатто гидрогеологик экспедиция мутахассисларининг огоҳлантиришларига ҳам қулоқ солмадилар. Гарчанд лагерь 5—6 йилдан бери фойдаланилаётган бўлса-да, деярли ҳар йили бир кор-ҳол бўлади. Бирор бинога табиат зарар етказади. Бу йил ҳам яна бир бино ўпирилишдан қаттиқ шикастланди. Пионер лагери июнь—июль ойларида болаларни қабул қила олмайди. Кейин ишга тушиши ҳам даргумон.

— Бундай воқеалар такрорланиб турибди, — дейди Ўзбекистон гидрогеология ишлаб чиқариш бирлашмаси Тошкент экспедицияси Бўстонлиқ тоғ сурилиш-ўпирилиш бўлинмасининг бошлиғи Марат Олтоев, — ер остига бетон қуйилиши, ер ҳолатининг бузилиши натижасида табиат мувозанати бузилиб ўпирилиш юз бераяпти. Баъзи жойларда йўллар сурилиши содир бўлмоқда. Ерости сувлари айрим жойларни ғалвир қилиб ташлаяпти. Тоғнинг «феъл-атвори»ни яхши билмаган корхоналар мутасаддиларининг ўзларича иш тутиши қимматга тушяпти.

Биз Ўзбекистон сув хўжалиги лойиҳалаш институтига қарашли лагерда ҳам бўлдик. Бу оромгоҳ икки тоғнинг орасига, эртаксифат гўзал дарага жойлашган. Шимоли-ғарб томондаги баланд тоғ ўнгирлари худди кўкка уланиб кетгандек. Мазкур лойиҳалаш институти ходимлари бир неча йилларки, фарзандларининг ёзнинг иссиқ кунларида ана шу бетакрор табиат қўйнида дам олишларини орзиқиб кутмоқдалар. Лекин у ҳамон ширин орзу бўлиб қолмоқда. Чунки «Паркентводстрой» трестига қарашли 2-кўчма механизациялашган колонна 160 ўғил-қизга мўлжалланган қўшимча бино қурилишини битказишни бир неча йилдан бери пайсалга солиб келмоқда. Нари борса бир ойлик иш қолган, холос. Лекин кўчма колонна раҳбарлари кузда фойдаланишга топширишни ваъда қилишаётир.

Ҳозир Тошкент вилояти ва шаҳрида пионер ёшидаги ўсмирларнинг бор-йўғи 33 фоизигина пионер лагерларида дам олмоқда. Оромгоҳларга эҳтиёж катта эканлигига қарамай эртанги авлод тақдирига бефарқ муносабатда бўлаётган кишиларнинг айби билан пионер лагерлари қурилмай бузиляпти, бунёдкорлик ишлари пайсалга солинмоқда.

Биз албатта вилоят бўйича пионер лагерлари қуриш, ёзги дам олишни ташкил этиш қониқарсиз аҳволда демоқчи эмасмиз. Шундай лагерлар борки, кўриб ҳавас қиласиз. Вилоят давлат банки бошқармасига қарашли пионер оромгоҳи талабга жавоб бермай қўйган эди. Қисқа муддатда 3 та ётоқ биноси, тўрт хоналик кутубхона, тўгарак хоналари, чўмилиш ҳовузи, ёзги суҳбатхоналар, спорт майдончалари бунёд этилди. Қатор қайта тиклаш ишлари бажарилди, ободонлаштиришди. Янги ўзандан салкам 10 километрдан қувур билан шаффофдек сув келтирилди. Оромгоҳнинг қиёфаси буткул ўзгариб кетди. Бу ерда кўнгилли дам олиш билан бирга таълим-тарбия, тўгарак ишларини ҳам муваффақиятли давом эттириш мумкин.

— Кўриб турганингиздек ёзги таътилни мазмунли ўтказиш учун кўп шарт-шароитлар яратилди, — дейди дам олиш зонаси директори Ғаффор Оқилов, — лекин айрим сунъий ғовлар, бетартиб ишлар борки, илгарилашга ҳалал бермоқда. Куни кеча ноҳия мутасаддилари чақириб, икки кути пилла қурти боқиб берасизлар, деб шаҳд қилишди. Қаерда боқамиз? Очиқ ҳавода иложи йўқ. Лагернинг очилишига эса саноқли кунлар қолган. Агар пилла боқсак болаларни қабул қилиб бўлгач ҳам ремонт ишларини қилишимиз керак бўлади. Иккинчи масала мебель. Ноҳия матлубот жамиятида болалар мебели деярли бўлмайди. Тошкент шаҳридан ҳам тополмайсиз. Биз Янгийўл, Чирчиқдаги корхоналарга бориб зўрға озроқ ундирдик. Лагербоп жиҳозлар, тиббиёт ускуналари ва дори-дармонлар ҳам йўқ.

Партия ва ҳукуматимизнинг қарорига мувофиқ 1,5 мингдан кўп ишловчига эга бўлган корхона, муассасалар ўз пионер лагерларига эга бўлишлари керак. Лекин айрим раҳбарлар ортиқча ташвишни эп кўрмай бу муҳим ишга эътибор бермаяптилар. Тошкент вилояти ва шаҳрида мингдан ортиқ йирик корхона, ташкилотларнинг 10 фоизигина ўз пионер лагерига эга. Соғлиқни сақлаш муассасаларининг биронтаси пионер оромгоҳи қурмаган. «Малика», «Шарқ гули» ишлаб чиқариш бирлашмалари, «Подъёмник» заводи, Оҳангарон цемент ишлаб чиқариш бирлашмаси, 3,5 мингдан кўп кишилик коллективга эга бўлган 2-автокомбинат, Марказий ва давлат универсал дўконлари ҳақида ҳам шу гапни айтиш мумкин.

Шу вақтгача Бўстонлиқдаги пионер лагерлари озиқ-овқат, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари олиш учун асосан Чирчиқ шаҳар савдо ташкилотига мурожаат этадилар. Чунки улар бу ташкилотга бириктиб қўйилган. Масофа узоқ бўлганлиги учун лагерь таъминотчилари нонни кўплаб олиб келадилар. Натижада у қотиб қолади. Сабзавот-меваларнинг асосий қисми Бўстонлиқ ноҳиясидаги хўжаликлардан Чирчиқ шаҳрига олиб борилади. Йўлда, сўнг омборда уринади. Лагерга олиб келингунча ярим яроқсиз ҳолга келади. Сут ва сут маҳсулотлари ачийди ва бузилади. Ваҳоланки, лагерларнинг ёнида колхоз-совхозлар бор. Шартнома асосида кераклигича ўша ердан янги-янги олиб туришни ташкил этилса айни муддао бўлур эди. Умуман, пионер лагерлари таъминотини яхшилаш юзасидан ишни қайта ташкил этиш лозим деб ўйлаймиз.

Икки оғиз лагерларнинг номлари ҳақида: «Ирригатор» «Госбанковец», «Автомобилист», «Дорожник»... Бизнингча, илгариги расмийлик, қизилсўзликдан қочиб, болаларга хос, чиройли, мазмунли номлар қўйилса маъқул бўлар эди.

Пионер лагерларининг очилишига қисқа муддат қолди. Лекин ҳали анчагина камчиликлар бор. Тегишли идоралар, ташкилотлар қолган кунларни ғанимат билиб, бу камчиликларни тезда бартараф этишлари керак.

Н. НАЖМИДДИНОВ,
Ўзбекистон телевидениеси редактори.
З. КАРИМОВ,
Ўзбекистон радиоси редактори.
Ф. РЎЗИБЕКОВ,
Вилоят касаба уюшмалари кенгаши бўлим мудири.
Б. ПЎЛАТОВ,
Вилоят касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг мудири, «Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

Мазкур рейд ҳақидаги кўрсатув ва эшиттириш Ўзбекистон телевидениеси II программаси орқали 24 май соат 19.45 да, Ўзбекистон радиоси орқали 24 май 19.30 да берилади.

ҚИДИРИЛМОҚДА

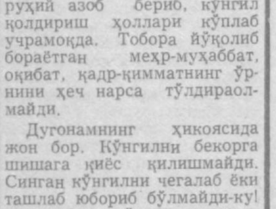

Н. Ф. НЕСТЕРЕНКО.

Бедарак йўқолган 1966 йилда туғилган Нина Феликсовна Нестеренко Чилонзор ноҳияси ички ишлар бўлими томонидан қидирилмоқда. У 13 май куни соат 20 ларда дугонаси, 1965 йилда туғилган А. А. Богданова билан Чилонзор 19—45—70 да яшовчи Диля номли танишлариникига кетганча қайтиб келишмаган.

Белгилари: европалик қиз, 165 сантиметр, озғин, елкалари текис, чўзиқ юзли, сочлари тўқ малла рангда, лаблари ва бурни ўртача, дахани тўғри, нутқи равон, овози жарангдор, кўзойнак тақиши мумкин. Алоҳида белгиси ўнг тиззасидан юқорироқда йирик туғма доғи бор.

Кенг пушти ранг юбка, шу рангли енгсиз майка, оқ ёзги оёқ кийимида эди. Ўзи билан машинкада ёзиш учун ишлатиладиган қоғозлар ва қобиғи анодланган соати бўлган.

Альмира Алиевна Богданова эса кулранг кўйлак, оёғига қизил-қора тасмали пойабзал кийган эди.

Йўқолган қизларни кўрган ёки қаердалигини билганлардан қуйидаги рақамларга қўнғироқ қилишни сўраймиз: 77-25-61, 77-25-01.

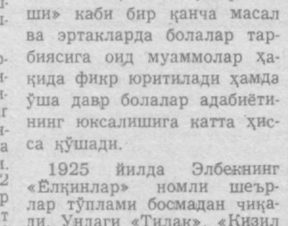

А. А. БОГДАНОВА.

Муҳаррир ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги
Тошкент халқ таълими Бош бошқармаси

В. П. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БАЗАСИДАГИ
С. И. ҚАДИШЕВ НОМИДАГИ 33-АВИАЦИЯ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
қуйидаги ихтисосликлар бўйича
1990—1991 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Учувчи аппаратларни йиғувчи слесарь, механика-йиғув ишлари слесари, учувчи аппаратлар деталларини тайёрлаш ва парчинлаб иш бажариш бўйича слесарь, кенг профилдаги станокчи, рақамли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори, фрезерчи, электр-газ пайвандчи.

ЎҚИШГА 8 ВА 10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ҲАМДА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ВА ШАҲАР АТРОФИДА ЯШАБ ТУРУВЧИ ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

10-синфни тамомлаган ўқувчилар, шунингдек Совет Армияси сафларидан истеъфога бўшатилган ёшлар учун ўқиш муддати — 6—10 ой. Ўқувчиларга ойига 65 сўм стипендия тўланади. 8 синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар учун ўқиш муддати — 1—3 йил. Улар бепул овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар.

Билим юртини тамомлагандан сўнг талабаларга ўрта маълумот ҳақидаги диплом ва касб бўйича тегишли малака оширгани ҳақидаги ҳужжат берилади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга стипендия сақланган ҳолда ишлаб топган ҳақининг 50 фоизи тўланади.

Билим юртидаги ўқиш даври умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

ЎҚИШ — ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юрти ҳарбий-спорт базасига эга. Вокаль-чолғу ансамбли, авиамодель тўгараги, миллий чолғу асбоблари ансамбли, сурат чизиш студияси, духовой оркестр, дельтопланда парвоз этиш, компьютер техникаси тўгараклари ишлаб турибди. Билим юртида Ёшлар техника ижодиёти лабораторияси ишлаб турибди. Бу ерда ўқувчиларга бажарган иши учун 100 фоиз меҳнат ҳақи тўланади.

Билим юртини тамомлаб чиққанлар В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига ишга юбориладилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан тамомлаганларга эса олий ўқув юртларининг кундузги ва кечки бўлимларига, шунингдек барча олий ўқув юртларига ўқишга киришлари учун йўлланмалар берилади.

Билим юртига ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари лозим: директор номига ариза, 8-синфни тамомлаганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилгани ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, медицина справкаси (086/V форма), 6 дона фотосурат (3×4 ва 4×5 см).

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Бизнинг адрес: 700207, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй (8, 30, 103, 106, 119, 171-автобуслар, 6, 29-трамвайларнинг «С. И. Қадишев номидаги билим юрти» бекати).

Телефонлар: 96-58-20, 96-47-70, 96-39-72.

«Ўзбекконцерт»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
6 ИЮНЬ СОАТ 17.00 ВА 20.00 ДА
Чимкентлик хушовоз хонанда
ҒИЁС БОЙТОЕВ
ва
«ҚИЗИҚЧИ-89»
кўригининг ғолиби
Мирза ҲОЛМЕДОВ
иштирокида
ЯНГИ КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСИ
Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.
Касса соат 11.00 дан очиқ.

КАЛИНИН НОҲИЯСИ ТАЪМИРЛАШ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИГА
Т-4 А ва Т-100 тракторларида ишлаш учун 5—6 разрядли бульдозерчилар
КЕРАК
Уй-жойга эҳтиёжи бўлганларга бир йил давомида ер майдони ажратилади.
Манзилгоҳ: «Хасково» совхози (134, 163, 185, 182, 189-автобусларининг «Почта» бекати).

Республика, область ва шаҳар уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши меҳнат ветерани, шахсий пенсионер
Қўчқор ТУРСУНОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Р. 03243. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. — 1797. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12